

Izhaja ob 4. jutraj.

Stane mesečno Din 55.—; za ino-
sestavo Din 40.— neobvezno.

Oglaš po tarifi.

Uredništvo:

Dnevna redakcija: Miklošičeva cesta
šte. 15/1. — Telefon šte. 75.

Nočna redakcija: od 10. ure naprej v
Knjižnici na št. 5/1. — Telefon št. 34.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravišтво: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 54. — Telefon št. 35.

Inseratni oddelek: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 4. — Telefon št. 493.

Podružnici: Maribor, Barvarska ulica
št. 1. — Celje, Aleksandrova cesta.

Račun pri poštnem čeku, zavodu: Ljubljana
št. 11.842 - Praha číslo 78.180.
Wien, Nr. 105.241.

Ljubljana, 28. januarja.

Italijansko - angleška finančna poga-
janja v Londonu so končala z velikim
uspehom Italije. Laški finančni minister
grof Volpi je dosegel že boljše rezultate
kot v Washingtonu.

Celokupni dolg, ki ga je napravila
Italija v Angliji med vojno in neposred-
no po vojni, znaša 610 milijonov fun-
tov šterlingov. To, kar se je grof Volpi
zavezal dejansko plačati Angliji, pa
predstavlja komaj 86 milijonov. Italija
bo torej poravnala le sedmi del celo-
kupnega dolga. Vse ostalo ji je Velika
Britanija izpregledala.

Letna italijanska plačila so sorazmer-
no neznatna. Letos bo Italija odplačala
samo 2 milijona funtov šterlingov,
naslednje dve leti po 4 milijone, na-
daljina štiri leta po 4 milijone 250.000
funtov šterlingov in v zadnji dobi do
1. 1936. letno po 4 in pol milijona funtov
šterlingov.

Anglija je priznala kot italijansko last
tudi onih 22 milijonov funtov zlata, ki
jih je Italija deponirala v Londonu leta
1915. kot jamstvo za svoja prva poso-
jila. Italiji se bo to zlato postopno vra-
čalo.

Da bi se jasneje videl italijanski
uspeh, primerjajmo njene plačilne po-
goje z onimi, ki jih je Caillaux provi-
zorno izposloval za Francijo. Po pisa-
nju »Journala des Debats« dolguje
Francija Angliji 620 milijonov funtov
šterlingov, torej le malenkost več kot
Italija. Kot sta se dogovorila Caillaux
in Churchill, bi znašale francoske anui-
tete 12 in pol milijonov. Volpi pa je do-
segel za Italijo srednje letno plačilo 4
in pol milijona. Italija je torej dobila v
Londonu skoro trikrat boljše pogoje
kot Francija.

Fašistovska Italija praznuje danes
upravičeno zmagovalno. Res je sicer,
da je prvotno stal Mussolini na stali-
šču, da se morajo vsi vojni dolgovci er-
govstavno ertati. Toda tega naziranja so
bili vsi evropski dolžniki Zedinjenih
držav, celo sama Velika Britanija. Ko
pa se je ta pozneje prva vdala in za-
čela plačevati Ameriki svoj vojni dolg,
so kapitulirale tudi vse ostale evrop-
ske države in se druga za drugo jele
oglašati v Washingtonu in Londonu.

Prišlo je doslej že do cele vrste dogo-
vorov glede odplačevanja medvojnih
dolgov. Nobena država pa ni dobila
ugodnejših pogojev kot Italija. Z Italijo
je postopal tako Washington kot Lon-
don čudovito milo in ljubeznivo. To,
kar se je grof Volpi zavezal plačati
Ameriki in Angliji, znaša manj kot ita-
lijanski delež pri nemških reparacijah.
Navdušenje v Italiji za Mussolinija in
njegovega finančnega ministra je veliko.

Tudi nas navdaja italijanski uspeh z
zadovoljstvom, ker smatramo, da bi
moral italijanski precedens služiti za
proporcionalno odmero plačil ostalih
dolžnikov severnoameriških Zedinjenih
držav in Velike Britanije. Če bi ti dve
finančni velesili merili povsod z isto
mero, bi dobila znesne plačilne pogoje
ne le Francija, ampak tudi naša država.

Žal, je naše veselje kaljeno. V tre-
nutku, ko se Italijani vračajo zmago-
slavno iz Londona, se naša delegacija
za ureditve medvojnih dolgov nahaja
že več dni v Washingtonu, pa šele da-
nes čujemo o začetku pogajanj. V Pa-
rizu je dr. Stojadinović slabo opravil,
izrazil je proti sebi celo časopisno bur-
jo. Tudi iz Londona nismo čuli nobene
vesele novice. Bojimo se, da navzile
ogromnim režimskim izdatkom naša de-
legacija tudi iz Washingtona ne prine-
se takih uspehov, s kakršnimi se danes
diči Italija.

Pri tej zli slutnji se moramo vpraša-
ti: ali res uživa Italija take simpatije
pri anglosaksonskih državah, da se z
njo ni mogoče kosati, ali pa je našemu
slabšemu položaju kriva nezadostna
splošnost vodstva naše finančne de-
legacije in naše sedanje diplomacije?

Po dosedanjih bridkih skušnjah veru-
jemo sicer v posebej razloge, ki jih ima-
ta Amerika in Anglija, da popuščata
Italiji, ravno tako pa smo prepričani,
da se da naši domovini bolje služiti,
kot na li sluzi sedanja naša diplomacija
in vrhovni finančni faktor.

Šaljapin bo pel v Beogradu

Beograd, 28. januarja. p. Uprava beogra-
dskega gledališča je sklenila pogodbo s sla-
vnim ruskim basketom Šaljapinom, da nastopi
mesece aprila na koncertu v Beogradu. Za
ta enkratni nastop dobi Šaljapin 200.000 Din.
Vstopnina bo izredno visoka. Stojšče na ga-
leriji bo stalo n. pr. 150 Din.

Svoboda v Italiji

Gorica, 28. januarja. e. Tukajšnji humo-
ristični in političnosatirski tednik »Čuk na
palcu« je ustavljen, ker je objavil neko vi-
njeto. Uredništvo lista ni prejelo poslednj-
nikakega posvarila od gorške podprek-
ture.

Led na Jadranskem morju

Split, 28. januarja. n. V Kaštelanskem zal-
ivu je davi zamrznilo morje 1 cm na debelo.
Ljudje se ne pomnijo, da bi kdaj zamrznilo
morje v tem zalivu.

Po povratku min. predsednika Pašića

«Današnji vladi bide zadnja ura.» — Maksimović odbija Radiće-
ve zahteve. — Radić v avdijenci. — Kombinacije rastejo kakor
gobe po dežju.

Beograd, 28. januarja. p. Jutri jutraj
se vrne min. predsednik Pašić. Našel
bo zelo zapleteno situacijo, o kateri je
pa, kakor se v radikal, krogih poudar-
ja, dobro poučen. Prevladuje mišljenje,
da se Pašić s solucijami ne bo preveč
žuril. Kot njegov načrt se označuje te-
za, da treba predvsem spraviti pod
streho redni bužet, ki se nahaja pod
plenom zbornice. Medtem bi Pašić
razčistil tudi razmere v radikalnem
klubu. Smatra se kot sigurno, da Pašić
nikakor ni pri volji pristati na kombina-
cije, ki bi izločevale njegovo osebo.

Nekoliko drugače se glasio informa-
cije, ki jih je prejel Vaš dopisnik od ak-
tivnega člana kabineta. »Dejstvo je«,
tako pravi radikalni prvak, da je da-
našnje stanje v vladi koalicijski ne-
vzdržno. Vidi se, da radičevci nekaj
hočejo, kaj, o tem se oficijelno še nič ne
ve. O. Radić nas nanada na levo in des-
no. Jaz za svojo osebo imam vtis, da
hoče razbiti sedanjo vladno koalicijsko.
V kakih 10 dneh se bo morala in se bo
razjasnila situacija. Potem se bo videlo,
kako se bodo stvari nadalje razvile.»

Splošno pričakujejo, da bo kralj spre-
jel g. Pašića v avdijenco še tekom ju-
trišnjega dne.

Danes jutraj se je vrnil v Beograd
g. Radić ter se je takoj sestal z ostalimi
radičevskimi ministri. Iz te konference
je odšel Radić v predsedništvo vlade,
kjer se je sestal z notranjim ministrom
Maksimovićem, da mu predloži svoje
zahteve. Razgovor ni trajal dolgo. Ka-
kor je Vaš dopisnik izvedel, je g. Mak-
simović odklonil, da penzionira spiti-
skega velikega župana dr. Perovića in
še nekatere druge visoke politične
uradnike. Pač pa je pristal, da postavi
radičevca dr. Vukovića za gerenta ob-
štine Imotski v Dalmaciji.

Radić se je vrnil s tega sestanka oči-
vidno nerazpoložen ter je nadaljeval
posvetovanja s svojimi ministri. Iz te
konference je zaprosil kralja za avdi-
enco.

Ob 6. zvečer se je Radić odnehal z
ministrom dr. Nikićem na dvor. Doktor

Nikić se je takoj vrnil, dočim je Radić
ostal pri kralju približno eno uro. Po
avdijenci se je odpeljal Radić v svoje
ministrstvo, kjer se je ponovno sestal
z ministri dr. Šuperino, Pavlom Radi-
čem, dr. Kračnem in dr. Nikićem in se
z njimi posvetoval preko 9. ure.

Jutri se bodo ta posvetovanja še na-
daljevala, nakar se Radić — zopet od-
pelje. Verjetno je, da se s Pašićem snoh
ne sestane. Radić odpotuje v Sarajevo
in Dalmacijo.

Politični krogi brez razlike zatrujejo,
da današnji vladni koalicijski bide zadnja
ura. Današnja »Reč« piše v uvodniku,
da so edini izhod iz sedanjega težavne-
ga položaja nove volitve. O novih kombi-
nacijah se ne ve še prav nič poziti-
vnega. Davidovičevci sistematično ši-
rijo vesti, da vstopijo v novo vlado z
radikali. Ljuba Davidović, ki v ostalem
demitira vest, da je bil te dni v avdi-
jenci, je dal v razgovoru z novinarji raz-
umeti, da je kombinacija z radikali
mogoča in da bi bilo treba v to svrhu
pač »nekaj žrtve«. Pod »žrtvijo« davi-
dovičevci predvsem mislijo na — Pa-
šića. Radikali zopet svetujejo davi-
dovičevcem, naj se najprej združijo z
muslimani. Gotovo je, da se g. Davido-
vić ne more sporazumeti z g. Pašićem,
ker bi se mu v tem slučaju takoj razbil
njegov klub. Skupina dr. Veljkovića
namreč kar najostreje odklanja sodelo-
vanje s Pašićem.

Beležiti je treba tudi govorice, da se
Radić pripravlja, da on aktivno izzove
krizo, ker smatra, da bi ga imel Pašić
definitivno v rokah, ako bi HSS glosa-
vala za bužet in da bi imel potem mi-
nistrski predsednik v rokah ključ za re-
šitev situacije.

Danes se je kolportirala tudi fanta-
stična formula, da naj se izbruh krve
zavleče na ta način, da se pošlje Radi-
ća za daljši čas v — inozemstvo — si-
cer v Francijo in Češkoslovaško študi-
rat prosvetne ustanove.

V očigled vsem tem velikim težavam
so vesti o nevzdržnem položaju mini-
stra Stojadinovića podrejenega pomena.

Proračunska debata v plenumu prične v ponedeljek

Zaključna seja finančnega odbora o proračunu. — Budžet kot
nujen predlog.

Beograd, 28. januarja. p. Nocoj so
imeli ministri kratko konferenco in so
potem izjavili v razgovoru z novinarji,
da se je na tem sestanku določal de-
lovni program Narodne skupščine. Naj-
prej pride na vrsto zakon o ustanovitvi
Obrtne banke, ki naj bi bil sprejet
do 30. t. m., nakar pride v razpravo za-
konski predlog o ureditvi rečne plo-
be. Računa se, da bo vladna večina
proglasila proračun za urejen, tako da
bi prišla na dnevni red že bužetna
razprava, in sicer z ekspozicijem za-
stopnika fin. ministra. V ponedeljek bi
se naj začela načelna debata.

Popoldne je imela seja vladna veči-
na fin. odbora, na kateri je poročeval
večina dr. Gavrilović prečital poročilo
odborov, pripravljeno za plenum skup-
ščine. Po daljši in mestoma zelo ostri
debat je večina sprejela to poročilo s
precejšnjimi spremembami.

Popoldne od 5. do 6. in pol je bila
seja fin. odbora, na kateri je radikal

Milan Stepanović prečital poročila od-
nosno oddvojena mišljenja. Samostojni
demokrati so podali svoje poročilo da-
vidovičevci, manjše skupine in zemlja-
radniki skupaj (poročevalci dr. Seče-
rov), za klerikalce posl. Pušenjak, za
hrvatske federaliste dr. Žanić in za
spahovce Salih Baljić. Poročila so v
tisku in bodo jutri dopolnjen razdeljena
poslancem, da jih morejo prečitati.

Prihodnja seja fin. odbora je v so-
boto 30. t. m. Na dnevnem redu je raz-
prava o pravilniku glede uporabe drž.
avtomobilov.

Beograd, 28. januarja. p. Za jutri do-
poldne so sklicane seje vseh parlamen-
tarnih klubov, na katerih bodo raz-
pravljali o stališču do delavnega pro-
grama zbornice. Za jutri je tudi dolo-
čena seja skupščinskega odbora za
prošnje in pritožbe, ki ima razpravljati
o precejšnjem številu prošenj raznih
kulturnih in gospodarskih organizacij.

Senzacionalen razplet politične situacije v Rumuniji

Volilni sporazum med kmetsko in nacionalno stranko. — Min.
predsednika Bratianuja začela kap. — Okrevanje princa Karla.

Bukarešta, 28. januarja. ed. Nepriča-
kovan razpis občinskih volitev na dan
7. februarja je povzročil nenavadno hi-
ter zaključek sporazuma med kmetsko
in nacionalno stranko, med katerima
so se sedaj vršila skoraj dveletna po-
ganjanja za skupen nastop. Na večeraj-
šnjem celodnevem posvetovanju iz-
šlih odborov obeh strank je prišlo
končno do sporazuma, ki nalaga članom
obeh strank dolžnost skupnega nasto-
pa pri občinskih volitvah, katerih izid
bo večalimani merodajen za izid pa-
lamentarnih volitev, ki se bodo vršile
koncem maja ali v začetku junija.

Sporazum med agrarci in nacional-
ci je povzročil po vsej državi veliko
senzacijo. Časopisi so priredili pose-
bne izdaje, v katerih komentirajo ta va-
žen notranje politični dogodek. Listi
opozicije smatrajo, da pomeni ta spo-
razum pričetek nove demokratične do-
be v Rumuniji.

Istočasno z objavo tega sporazuma
poročajo listi o nenadni resni oholesti
min. predsednika Bratianuja. Po in-
formacijah iz vladnih krogov ga je sno-
či začela kap in je njegovo zdravstve-
no stanje zelo resno.

Po vestih iz Milana je bolezen biv-

Šega prestolonaslednika Karla lahke
narave in bo princ v par dneh popolno-
ma okreval. Veliko zanimanje je vzbu-
dila vest, da sta se kraljica in prin-
čeva žena Jelena odločili obiskati bol-
nega princa.

Ustanovitev separatističnega Sokola v Beogradu?

Beograd, 28. januarja. n. Organizacija Sr-
nao je načela vprašanje ustanovitve Srbske-
ga Sokola v Beogradu. Radičevci so obli-
bili, da bodo to akcijo podpirali. Vsi-
led tega je zavladalo v vrstah Jugoslovenskega
Sokola veliko ogorčenje.

Turško-jugoslovenska pogodba

Beograd, 28. januarja. n. Danes je dospel
v Beograd in posetil pomočnika zunanjega
ministra Markovića turški poslanec iz Ur-
Kemal beg, znani turški zgodovinar. Seboj
je prinesel v ratifikacijo jugoslovensko-
turško pogodbo o vzpostavitvi normalnih
odnosov in prijateljstva med obema drža-
vama.

Darujte za Sokolski Tabor

Francija in Anglija za locarnsko politiko

Važen sestanek med Briandom in Chamberlainom. — Pred
vstopom Nemčije v Zvezo narodov.

Pariz, 28. januarja. d. Včeraj je prišel
semkaj angleški zunanji minister Cham-
berlain. Na kolodvoru ga je sprejel ministrski
predsednik Briand.

Pariz, 28. januarja. s. »Agence Havas«
poroča: Današnji razgovor med Briandom
in Chamberlainom je trajal od 10. do 12.50.
Po razgovoru je izjavil Chamberlain, da je
šlo za izmenjavo misli, ne da bi se storili
konkretnejši sklepi. Chamberlain, ki se v
zadnjem času ni mnogo bavil s politiko, bo
moral načeta vprašanja natančno proučiti.
Vendar pa je prišla do izraza živa želja za
prirčno sodelovanje v vseh vprašanjih.
Briand in Chamberlain sta odločena vztra-
jati na potu, ki je določen z locarnskimi po-
godbami. Chamberlain je poudarjal, da da-
našnja izmenjava misli ne dopušča nobe-
nega dvoma, da se bo našlo sredstvo za
nadaljevanje skupnega dela.

Kakor poročajo listi sta ministra razpra-
vljala predvsem o nastopnih vprašanjih. 1.

Ali je Nemčija izpolnila svoje obveznosti gle-
de razorožitve. 2.) Ali naj se pripravljana
komisija za razorožitveno konferenco se-
stane 15. februarja, kakor je bilo dogovor-
jeno, ali pa naj se odgodi. in 3.) ali naj se
Nemčija pripusti v Zvezo narodov, preden
bo končala medzavezniška voljaška komisija
svoje delo.

Ministrski predsednik Briand se je izjavil
o razgovoru s Chamberlainom, da se niso
pokazale prav nobene težkoče. Vprašanje
efektivnega stanja zavezniških čet v Pore-
nju se bo uredilo v locarnskem duhu in se
bodo stroški nemškega prebivalstva zmanj-
šali na minimum. Pri tem pa mora ostati za-
amčena varnost zavezniških čet. Tudi osta-
le nemške zahteve se bodo uredile brez te-
žav. V kratkem se bo rešilo vprašanje raz-
orožitve. Oba ministra sta bila mnenja, da
bo Nemčija v kratkem predložila prošnjo
za sprejem v Zvezo narodov.

Milostna zaupnica Luthrovi vladi

Burna seja nemškega parlamenta. — Nemški nacionalci zahte-
vajo združitev z Avstrijo in z drugimi Nemci — Zanimivo stali-
šče socijalnih demokratov.

Berlin, 28. januarja. s. Državna zbor-
nica je danes nadaljevala debato o vladni
izjavi. Narodno socialistični poslanec Hen-
ning je izjavil, da se mora vlada, ki hoče
vse ugoditi, zrušiti. To je vlada krvnikov
lastnega naroda.

Pri teh besedah je državni kancelar dr.
Luther razburjen skočil s svojega sedeža
proti poslancu Henningu ter zaklical: Naj-
energичnejše si prepovem take opazke. Po-
slanci srednje so obkolili poslance Hennin-
ga ter mu klicali: Ven, ven! Predsednik je
izključil poslance Henninga od seje. To od-
ločitev predsednika je večina sprejela z
burnim odobravanjem. Poslanec Henning je
nato ob ironičnih klicih počasi zapustil dvo-
rano.

Nemško-nacionalni poslanec Lindeiner
— Wildau je kot govornik opozicije izrazil
svoje obžalovanje, da so se proti državne-
mu kancelarju rabile besede, ki so preko-
račile dopustno mero. Povdarjal je, da so
tudi nemško-nacionalci za politiko sporazu-
ma, vendar pa se ne smejo dati privoliti
brez gotovih obljub. Le v tem slučaju bodo
tudi oni sodelovali pri likvidaciji strašne-
ga konflikta med narodi. V tem pogledu naj
se sklene vstop Nemčije v Zvezo narodov
pod gotovimi kavelami, predvsem v vpra-
šanju varstva narodnih manjšin. Nemčija
mora pred vstopom v Zvezo narodov za-

hitevati vrnitev svojih kolonij. Nemčija mo-
ra dobiti pravico samoodločbe ne samo gle-
de združitve s svojimi rojaki v Avstriji,
temveč tudi z onimi Nemci, ki so bili pri-
klopljeni drugim državam.

Poslanec Krewitz (gospodarsko udruže-
nje) je izjavil, da bo vsekakor podpiral pri-
zadevanja, ki hočejo d-veči znižanje cen.
Poslanec Feder, narodni socialist, je pov-
darjal, da je vladna izjava priznanje ne-
možnosti onemogočiti strašno gospodarsko
krizo. Poslanec Breitscheidt je izjavil, da
je socijalna demokracija za vstop v Zvezo
narodov, ker meni, da bodo težka bremena
versajske mirne pogodbe s tem odvrta
Nemčiji. Govornik je nato prečital izjavo
svoje frakcije, ki veli, da socijalna de-
mokracija odbrava izjavo državnega kan-
celarja le toliko, kolikor se tiče znanje
politike. Ne more pa sprejeti zaupnice iz
vzrokov, ki se tičejo notranje politike. Za-
radi tega se bo socijalna demokracija vzdr-
žala glasovanja o zaupnici.

V polnemskem glasovanju je bila spro-
jeta zaupnica vladi s 160 proti 149 glosa-
vom. 151 poslancev se je vzdržalo glosava-
nja. Stranke sredine so z živahnim odo-
bravanjem sprejele izid glasovanja. Glosa-
vanja se niso udeležili socijalni demokrat
in poslanci gospodarskega združenja.

Uspeh francoske intervencije v Budimpešti

Spor se bo rešil kompromisnim potom. — Ponovna preiskava.

Budimpešta, 28. januarja. d. Kakor vse
kaže, se bo konflikt s Francijo poravnal mir-
nim potom. Poslanik Clinchant je po razgo-
voru z ministrskim predsednikom Bethle-
nom izjavil novinarjem, da se bo zadeva
razvila v najlažšem redu in da ne bo imela
resnih posledic.

Na merodajnem mestu zagotavljajo, da
se bo zadeva francoske intervencije, ki gle-
de forme ni imela značaja verbalne note ali
celo demarše, rešila v najkrajšem času v
obliki kompromisa, ki bo ugodil tako
Franciji kakor Madžarsko. Državno prav-
ništvo bo najbrže vrnilo vse spise kazen-
skega postopanja preiskovalnemu sodniku.

»Uj Nemzedek« poroča: Danes se je zo-
pet pričela policijska preiskava, ki so jo
zahtevali Francozi. V to svrhu je francoski

komisar Dolzed posetil glavno upravo me-
sta ter je vrhovno državno pravništvo ob-
vestilo šefa detektivov, da se mora preiska-
va takoj pričeti. Dolzed je sporočil, da bo
policija ponovno zaslišala Windischgratza
in Nadossya, da se razjasni nasprotstva
v dosedanjih izpovedbah. V prvi vrsti naj
bi se ugotovilo, kje se je kupil papir in kje
so se skrili stroji za ponarejanje, ki so po
mnenju Francozov še vedno na Madžar-
skem. Zaslišalo se bo še enkrat vse osebe
Windischgratza in Szarospataku in v Budim-
pešti. Nadalje naj bi preiskava ugotovila,
kje je vojaški škof Zadravec zaprisegel fal-
zifikatorje in kateri tuj državljani so bili
prisotni pri tej prisegi. Imena teh tujih držav-
ljanov bodo Francozi še danes sporočili
policiji.

Italija računa z evropskimi konfliktii

Rimska zbornica razpravlja o reorganizaciji in modernizaciji voj-
ske.

Rim, 28. januarja. e. Poslanska zbor-
nica je na današnji seji razpravljala o za-
konskem načrtu za reorganizacijo vojske.
Posl. Galeazzi je v svojem govoru rekel,
da je zasluža Mussolinija, ako bo to vele-
važno vprašanje rešeno v najkrajšem času.
Moderna vojna je pokazala, da so za do-
sejo vojaških uspehov potrebni dobro izu-
ženi vojniki, ki pa morajo biti opremljeni s
tehnično dovršenimi stroji. Iz treh polkov
obstojača divizija, ki jo predlaga zakonski
načrt, se je v vseh evropskih vojskah do-
bro obnesla, ker omogoča harmonično upo-

rabo različno oboroženih oddelkov. Ohraniti
se mora tudi konjenica, ki ji bo v potrebi
poverjena posebno naloga. Italija polaga
posebno veliko važnost na vojaški problem,
zakaj zemljepisna lega jo sili k evropskim
konfliktom. Italija ni bogata na surovinah
in gospodarskih dobrinah, pač pa ima obilo
človeške sile in sprito teza dejstva ji je
usojeno, da odločuje v konfliktih s svojimi
ogromnim človeškim materijalom.

Senat je danes s 144 proti 36 glasovom
sprejel zakon glede imenovanja podesta-
tov v občinah.

Prva konferenca naše in ameriške delegacije

Washington, 2. januarja. n. Včeraj
je bila prva plenarna seja jugosloven-
ske in ameriške delegacije za ureditev
vojnih dolgov Jugoslavije. Zedinjenim
državam, ki ji je predsedoval finančni
tajnik Mellon. Navzoč je bil tudi držav-
ni tajnik Hoover. Senat Mellon je po-
zdravil jugoslovensko delegacijo, nakar
so finančni minister dr. Stojadinović
in delegata Gjurić in Pupin obrazlo-
žili gospodarsko in finančno stanje
Jugoslavije. Prihodnja plenarna seja
bo v soboto.

»Evening Bulletin« piše: Pričakovati

je, da ne bo težko z ameriške strani
pri pravični rešitvi vprašanja vojnih
dolgov Jugoslavije Zedinjenim drža-
vam. Ko je prišla jugoslovenska dele-
gacija v Washington, je obrazložil
kralj Aleksander politiko svoje države
in izrazil voljo, da se ti dolgov povrne-
jo no finančni zmagoštnosti njegove drža-
ve. Te izjave ni mogoče napačno raz-
lagati, ker ne vsebuje ničesar, kar bi
dalo povod za domnevo, da hoče jugo-
slovenska delegacija pri pozajanjih ko-
likor mogoče odbiti od dolgov. Zelo
dober vtis je povsod napravil predlog
jugoslovenske delegacije, ki kaže čut
časti in pravičnosti. Zato ni dvoma, da
ga bodo v Zedinjenih državah uvaževali.

Odgoditev konference Male antante

Beograd, 28. januarja. p. Odgoditev konference Male antante se tu različno komentira. Konferenca je, kakor znano, odgodena z utemeljitvijo, da rumunski zun. minister g. Duca 20. februarja ne more biti na Bledu, ker se 18. vršijo na Rumunskem občinske volitve. Zdi se pa, da je ta razlog samo pretežna. Osvorilo se, da Rumunija sedaj ne želi razpravljati o vprašanju priznanja Sovjetov in da zato smatra kot najboljšje odgoditev konference za nedoločen čas. V tej zadevi je bil v Beogradu tudi naš bukuški poslanik Čolak-Antić, ki se je včeraj vrnil na svoje mesto. Po drugi verziji bi se imela konferenca odgoditi na mesec marec in vršiti morda v Dubrovniku. Zabeležiti je treba pa tudi poloficielno sporočilo, da ni izključeno, da se bo konferenca vršila pred 20. februarjem. Tako je bil g. Ninčić včeraj izjavil tudi italijanskemu poslaniku Bodreri, ki se je prišel intenzivirati o sestanku Male antante.

Ameriški senat proti svetovnemu razsodišču

New York, 28. januarja. ds. Dolgotrajna razprava v senatu o vprašanju pristopa Zedinjenih držav k svetovnemu razsodišču je pokazala nepopularnost tega vprašanja v Ameriki. Nasprotnikom se je posrečilo dokazati, da je ameriška suvereniteta večjega pomena nego svetovno razsodišče. Senat je sprejel z 89 glasovi (vseh senatorjev je 96) predlog, ki vsebuje trditve, da pristop Zedinjenih držav k svetovnemu razsodišču ne pomeni nobene pravne obveznosti do Zveze narodov. Vsi nadaljnji tozadevni predlogi so bili sprejeti skoraj soglasno.

Takoj po glasovanju je izjavil senator Borah, da se bo boj še le sedaj pričel. Volitve v jesen se bodo vršile v znamenju parole svetovnega razsodišča. Maršikatori kan didat, ki zagovarja pristop Amerike k svetovnemu razsodišču, bo izgubil svoj mandat.

Nemška kampanja proti Italiji

Protnemške demonstracije v Milano.

Berlin, 28. januarja. a. Po vsej Nemčiji se nadaljuje protitalijanska kampanja. «Kreuzzeitung» pravi, da igrajo Italijani nevarno igro in da se nidešar ne doseže z nasiljem. S takimi metodami, pravi list, se ni mogel potujčiti noben narod. Sovražstvo, ki ga gojimo do Italije se mora izpremeniti v dejanja in tako se bo boj kot proti Italiji avtomatično širil.

V Potsdamu se je sestal pokrajinski direktorij nemške ljudske stranke ter sklenil resolucijo sledeče vsebine: Dolžnost vsakega Nemca je, da podpira zaslužene brate na Južnem Tirolskem, da bojkotira italijansko blago in da ne potuje več v Italijo. Milan, 28. januarja. a. Radi protitalijanske propagande v Nemčiji so tukajšnji visoki kolektivi priredili demonstracije. Danes okoli 15. ure so se zbrali na tehniki, nakar so korakali v vrstah proti središču mesta. V spremstvu so nosili več zastav ter vzklikali edol z Nemčijo. V Galeriji je nagovoril demonstrante neki fašistovski akademik.

Japonski ministrski predsednik umrl

Demisija japonske vlade.

Tokio, 28. januarja. s. Ministrski predsednik Kato je umrl. Z ozirom na njegovo smrt je vlada demisirala.

Japonski državnik baron Takaaki Kato je bil rojen 3. januarja 1. 1860. ter je bil v letih 1894. — 1899. japonski poslanik v Londonu. L. 1900-01 in 1906-07 je bil zunanji minister. L. 1908. ponovno poslanik v Londonu, od aprila 1. 1914. pa do julija 1. 1915. zopet zunanji minister ter se je takrat z vsem svojim vplivom zavzel za angleško-japonsko zvezo. Njegova zasluga je bila, da se je Japonska postavila v svetovni vojni na stran zavzečih držav, kar je bilo za njo neprecenljiva vrednost, ker so zaradi tega lahko osredotočile vse svoje vojne sile na evropski bojiščih.

Ministrski predsednik Kato je pred dnevi zbolel za akutni pljučnici. Njegove telesne moči so radi prenapornega dela zelo popustile, tako da je podlegel bolezni v kratkem času. Za njegovega naslednika v vodstvu vladne stranke je bil določen Vakaruko.

Pangalos kot diktator

Pariz, 27. januarja. p. Iz Aten poročajo, da je general Pangalos prepovedal vsem časopisom vsako kritiko prisilnega notranjega posojila. Vsak novinar, ki bi se pregrešil proti tej odredbi, bo obsojen na smrt.

Komunistična propaganda v Italiji

Rim, 27. januarja. k. V Rimu so te dni ob priliki Lleninovega tedna zaplenili številne manifeste in aretirali 14 komunistov.

Obsojen komunistični poslanec

Pariz, 27. januarja. k. Komunistični poslanec Tauriot je bil obsojen na 8 dni zapora in 300 frankov globo, ker je pri velikih demonstracijah ranil policijskega uradnika.

Mraz v Gornji Italiji

Rim, 27. januarja. a. Pri Ferrari je padlo vedno pokrit s ledenimi ploščami, tako da je vožnja s parniki nemogoča. Okoli Ferraro vlada še oster mraz do 13 stopinj pod ničlo.

Katastrofalen vihar

London, 28. januarja. k. Strašen vihar je opustošil filipinski otok Balayan. Več ladij se je potopilo. Po dosedanjih vestih je utonilo 200 oseb.

Anarhija na učiteljskih

Radičeve reforme na učiteljskih. — Neumestna izprememba učnega načrta na učiteljskih klub protestu profsorskega društva.

Prosvetni minister Stjepan Radić je pričel reformirati naše šolstvo. Pričel je z nasilnim penzioniranjem zagrebških visokoškolskih profesorjev, sedaj pa se je naenkrat lotil naših učiteljskih, na katerih uvaša s 1. februarjem nov učni načrt. Sistiraj je dosedanj učni načrt, ki je bil sad dolgoletnih proučevanj šolskih oblasti in pedagogov. To je storil pred koncem drugega tromesečja. In sicer kljub temu, da je profsorsko društvo energično protestiralo proti njegovim nameri in interveniralo v tej zadevi pri ljubljanskem prosvetnem šefu dr. Lončarju kakor tudi pri prosvetnem ministru v Beogradu.

Svojo novo naredbo je prosvetni minister St. Radić dokazal, da nima nobenega pojma o načelih pedagogike, ko odpravlja sredi leta na učiteljskih nekatere učne predmete in uvaja nove, ki se doslej sploh niso poučevali. Navajamo kot primer, da se je po dosedanjem učnem načrtu, ki je bil pod prosvetnim ministrom Sv. Pribečevićem, poučevala v drugem letniku učiteljske fizika po dve uri na teden. Profesorji so učno stvarino primerno razdelili po učnih urah in je doslej tudi že pokovico obdelali. Sedaj pa je nenadoma fizika v drugem letniku sredi šolskega leta odpravljena, pričela pa se bo poučevati v prvem letniku. Tako ne bodo niti gojenci drugega letnika in niti gojenci prvega letnika mogli obdelati celotne tvarine, iz katere bodo morali pozneje maturirati. Do konca šolskega leta je namreč samo še štiri mesece in vsakdo si

lahko predstavlja, v kako mučen in težak položaj je spravil gosp. Radić ne samo profesorje, ampak tudi dijake, ki sploh ne bodo mogli obdelati celotne učne tvarine.

Eden najvažnejših predmetov na učiteljskih, ki nam vzgajajo bodoče učitelje naše dece, je vsekakor pedagogika. Doslej se je v drugem letniku učiteljskega poučevala po štiri ure na teden samo psihologija, gosp. Radić pa je določil v celem dve uri na teden za pedagogiko sploh. V prvem letniku se je sedaj poučevala splošna geografija. Stjepan Radić pa je vse ovrget in s 1. februarjem se bo pričel zopet izvajati zastareli učni program, ki izvira še iz avstrijskih časov. To je samo nekaj značilnih primerov St. Radičeve reforme. Zadostuje pa kot dokaz, da nima sedanj gosp. prosvetni minister nobenega pojma o pravih nalogah naših učiteljskih in o osnovnih pojnih pedagogike. Obenem je gosp. Radić tudi pokazal, da mu sploh niso nič mar mnenja profsorskega društva in pedagogskih strokovnih organizacij. Ali je mogoče to v smislu »seliaške demokracije«? Čudimo pa se tudi podrejenim prosvetnim oblastem, v katerih gotovo ne sede samo nevedneži, da ne pouče svojega vrhovnega šefa o najosnovnejših principih šolske vzgoje. Mislimo, da prosvetni šef za Slovenijo, profesor dr. Lončar nima samo naloge, izrati v prosvetnem oddelku ulogo političnega eksponenta Radičeve stranke...

DEMOKRATI MARIBORSKE OBLASTI

Predsednik SDS

g. SVETOZAR PRIBIČEVIĆ

govori v soboto, 30. t. m. ob 20. zvečer v „Celjskem Domu“ v Celju, v nedeljo, 31. t. m. ob pol 11. dopoldne v Narodnem domu v Mariboru.

Vsi na shod, da čujemo pobornika ideje bratstva, enakosti in svobode v našem edinstvenem narodu in njega državi Jugoslaviji!

Angleško-italijanski sporazum

e London, 27. januarja.

Italijanski fin. minister Volpi in angl. zakladni minister Churchill sta se sredi spoznanja o poravnavi ital. vojnega dolga Angliji. Dogovor je bil podpisan danes ob 11.35 dopoldne.

Italijanski temeljni dolg Angliji je znašal po angleških računih še 610 milijonov funtov sterlingov. Volpi je s svojo delegacijo dosegel, da je bil italijanski celokupni dolg znižan za 30% in sicer od 610 milijonov na 305 milijonov funtov sterlingov, ki jih bo Italija plačala tekom 62 let. Italija bo plačala prvi dve leti po 4% milijonov funtov sterlingov letno, v ostalih 60 letih pa 4.5 milijonov funtov sterlingov. Italija mora plačati prvi obrok 15. marca 1926. In sicer potom Banc of England v Londonu, nadalje obroke pa v polletnih rokih in sicer vsako leto 15. marca in 15. decembra. Tako bo Italija plačala zadnji obrok 15. decembra 1. 1987.

V angleški banki deponiranih 22 milijonov zlatih funtov sterlingov italijanskega zlata ostane še nadalje brezobrestno v angleških rokah. Tvorili bodo nekako jamstvo Angliji. Italija bo vsako leto po plačilu dogovorjenega roka prejela od svojega zlatnega pologa povrnjeno 1/62 zlata (okoli 335 tisoč zlatih funtov sterlingov).

Ureditev dolgov za Anglijo kaže potemtakem sledečo sliko: Francija plača 12.5 milijonov, Italija kot najmanjši dajatelj 4.5 milijonov ostali zavzečnik 4. In Nemčija 10 milijonov funtov. Celokupni prejemki Anglije iz teh plačil znašajo torej 31 milijonov funtov. Najmanjši dajatelj Ameriki pa znaša 32.5 milijonov funtov.

Začetek finančne debate v francoskem parlamentu

Prvi spopadi med vlado in levčarskim blokom.

n. Pariz, 27. januarja. Pri polni zasedbi se je včeraj slovesno otvorila francoska zbornica. V začetku se je ministrski predsednik Herriot z vnešenimi besedami spomnil umrlega belgijskega kardinala in patrijota Merciera. Nato se je pričela velika, napeto pričakovana finančna debata. Komunisti so predlagali, naj se dobata odgodi, dokler se ne uzakonijo nove uradniške plače in pokojnine z ozirom na vedno večjo draginjo. Tozadevni nujni predlog sta zagovarjala komunisti Piquemal in Cachia. Finančni minister Doumer in generalni poročevalec finančne komisije Lamoureux sta zahtevala, da se komunistični zavlačevalni predlog odkloni.

V imenu »socialistov« je Renaudel pobijal komunistični predlog, ki namerava samo odgoditi nujno potrebno debato o finančnem poročilu. Renaudel je predlagal, naj se takoj začne debata o zvišanju prometnega davka, glavnem vprašanju, ki loči načrt finančnega ministra od protipredloga finančnega odbora. Socialisti so spopeli ta predlog v prepričanju, da bo zbornica z veliko večino odklonila vladni načrt.

Socialistični manever je zadel na odločen odpor ministrskega predsednika Brianda, ki je zahteval, naj se debata vrši o celotni fi-

nanšnem načrtu, ne pa najprej o njegovih najkopičljivejših točkah, ki bi takoj izvala političen boj. Bitka se mora razviti jasno, tako, da bo dožela poučena o stvari.

Komunistični predlog je bil odklonjen s 445 glasovi proti 36. V debati je prvi govoril radikalist Lecour-Grandmaison, ki je predlagal prodajo monopolov in povratek k zlati valuti. Za njim je govoril proti predlogu finančne komisije bivši mornariški minister Dumesnil, ki je naglašal, da »socialistični radikalni ne morejo zatajiti svojega programa. Dumesnil odločno odklanja od vlade predlagano plačilno takso.

Nova kriza v angleški liberalni stranki

Str Alfred Mond prestopil k konservativcem. — Pred liberalnim kongresom.

b London, 26. januarja.

Angleško javnost je iznenadila z dne prvovrsten notranjepolitični dogodek Eden izmed prvakov liberalne stranke, bivši Lloyd Georgeov latinski zaupnik in njegov predstavnik naslednik na krmilu stranke, kamioni veleindustrialec Str Alfred Mond je zapustil liberalno stranko in prestopil v konservativni tabor. V poslovnem pismu, ki ga je pisal šefu stranke lordu Oxfordu (Asquithu), opravičuje Mond ta svoj korak, češ da mu ni več prostora v liberalni stranki, ki je preveč naklonjena Lloyd Georgeovemu načrtu za agrarno reformo. Ta načrt se zdi Stru Mondu močno podoben enostavni nacionalizaciji zemlje, ki ne odgovarja načelom liberalizma. Mond izjavlja, da je resno delo možno le v okviru konservativne stranke.

Odpad Sira Alfreda Monda je po svojočasnem predsedniku sedanje zakladnega ministra Whinstona Churchilla iz liberalnega v konservativni tabor najhujši notranji udarec za angleško liberalno stranko. Zakaj Mondovo odpadništvo bržkone ne ostane osamljeno, temveč bo našlo posnemalcev med njegovimi ožjimi prijatelji.

Lloyd George je vrio ostro komentiral uskojstvo Sira Monda, češ da je vprašanje agrarne reforme samo pripravna pretežva za tega častihlepnega moža, ki se upa hitreje povzpeli do politične moči potom vladajoče konservativne stranke, kot pa, če bi ostal zvest svojemu dosedanjemu prepričanju. Lloyd George pri tem navaja svetopisemski izrek o Judežu Iskarijotu.

Odstop Alfreda Monda je velika izguba za liberalno stranko tudi še zato, ker je kot bogataš izdatno podpral liberalno strankino blaginjo. Ta je danes takorekoč suha, ker se Lloyd George brani izročiti bogati fond, ki ga upravlja in z njim razpolaga po lastnem prevdanku, vse dotlej, dokler cela liberalna stranka ne pristane na njegovo stališče glede agrarne reforme.

Lloyd Georgev pritisk je skrajno neprijeten čistim liberalcem, ki jih vodi lord Oxford. Le-ta je sklical svoje prijatelje za dan 29. januarja na posvetovanje, kako priiti do lastnih denarnih sredstev in se na ta način rešiti poniževalne odvisnosti od dobro rejene Lloyd Georgeve denarnice. V ponedeljek 1. februarja pa se vrši kongres liberalne stranke, ki ima končno odločid o razdorov v stranki. Treba bo skrajnega

napora, da se prepreči popoln razpad te, včasih tako velike politične stranke, ki je zapisala mnogo lepih in slavni strani v britanski zgodovini.

Politične beležke

+ Nesporazum v sporazumu. Radičevci in radikali se sporazumevajo že devet mesecev in čim dalje traja to sporazumevanje, tem večji postaja nesporazum med njimi. Sedaj so se radičevci in radikali pričeli že sporazumevati v svojih listih z medsebojnimi napadi. Dvomljivo je seveda, v koliko se bo na ta način pospešilo sporazumevanje. Po vzgledu Radičevega »Doma«, ki je pričel napadati posamezne radikalne ministre, se je spravil sedaj nanje tudi Pucelj »Kmeti list«, ki napoveduje, da se pripravljajo v Beogradu velike in jako dalekosežne izpremembe. Med drugim piše, da so radičevci z aktivnim sodelovanjem v vladi postavili v ozadje vse svoje visokopolitične (!) zahteve in dokazali, da jim ne gre za krvavo revolucijo (moj Bog, kdaj je bilo gosp. Radiću za to, da bi vodil »krvavo revolucijo«?) in razbitje države, temveč za pravice hrvatskih kmetov in hrvatskega naroda. Veliko vprašanje pa je, če si je sporazum tako zamišljal tudi Pašić, pravi »Kmeti list«, ki nadaljuje: »Vse kaže, da ne! Danes vidimo vedno jasneje, da si je zamišljal Pašić sporazum tako, da bodo Hrvati zadovoljni, če bo sedelo v vladi nekaj hrvatskih ministrov, ki bodo vleki svoje ministrske plače, ne bodo pa imeli nobene odločilne besede, kajti vladali bodo prejšnje samo srbski ministri!« Tako piše radičevsko glasilo danes o Pašiću in radikalah. A kaj je rekel Stjepan Radić pred dvema mesecema v Ljubljani? Tedaj je naglašal, da je radičevska seliaška politika tudi politika sedanje vlade, ter je pristavil: »To stališče zavzemajo tudi vsi radikali, zlasti gosp. Pašić, od katerega nisem čul ničesar drugega, kakor to, da temelji vsa bodočnost naše države na seliaštvu.« Odkod to, da je sedaj naenkrat slovenski adjutant Stj. Radića o Pašiću in radikalah drugega mnenja, kakor pa je bil Stj. Radić sam pred dvema mesecema? Radičevci se zavedajo svoje nesposobnosti in odgovornosti napram volilecem. Niti ene svojih obljub niso izpolnili, sedaj pa bi radi zvrnili vso odgovornost na radikale. Sedem mesecev so že na vladi, štiri ministre imajo in 60 poslancev, pa vendar puste, da »radikali« gospodarijo proti njihovi volji, kakor pravilo sami. Zakaj pa se ne uprejo, zakaj ne pokažejo svoje moči in zakaj ne objavijo sporazuma, ki so ga sklenili z radikali, da bi javnost točno poznala obojestransko obveznost? To so vprašanja, na katere »Kmeti list« in druga radičevska glasila nočejo odgovarjati. Bržkone zato ne, ker bi se res pokazalo, da so radičevci sklenili »sporazum« samo zaradi ministrskih plač, predvsem pa zato, da je lahko gosp. Radić zlezal na dan iz inkubne v zagrebški sodnji.

+ Zmešani pojmi. Vstop SKS v Radičovo stranko je povzročil čudovito zmedo. V SKS so bili namreč zlasti leta 1920. pristopili iz JDS po dogovoru mnogi pošteni narodni in napredni možje, ki so po vsej svoji vzgoji in mišljenju taki, kakor so danes samostojni demokrati. Nekega lepega dne so se ti zrelli in pametni možje naenkrat znašli v Radičevi torbi. Vprašal jih ni nihče nič. Sedaj so Radičevi pristajši. Radić in vsa njegova stranka goni Sokolstvo, kjer more in ni je poštene besede, da bi jo rekli radičevci »Jugosokolu«. Kdor je »Jugosokol« ta je za Radičovo stranko navaden lopov in izdajca. Sedaj na stojmo pred čudnim dejstvom, da je v Sloveniji zlasti po deželi nekaj »Jugosokolov«, ki so se čez noč znašli kot radičevci. Z Dolenjskega nam poročajo, da so tam celo Orjunaši, ki so novopečeni radičevci. Kako je to mogoče? Eni se zavedajo, da grešijo proti naravi, ako so obenem v službi ognja in vode, neba in hudiča, drugi pa v svoji duševni nezdolžnosti ne razumejo še, kaj delajo. Značajnost kje si?

+ Puceljeve zasluge. V »Kmetem listu« nadaljuje posl. Pucelj svoje razlaganje državne proračunske revščine. Posl. Pucelj priznava, da so številke državne proračuna, ki ga je sestavila radičevsko - radikalna vlada, obupne in da same po sebi zahtevajo izpremembo dosedanjega načina državnega gospodarstva. Boljšega spričevala ni mogel dati nesposobnosti sedanje vlade posl. Pucelj, ki še naglašal, da pride v naši državi na vsakega človeka, tudi na ženske in novorojenčke, po 1000 Din državnih izdatkov, oziroma ravno toliko davkov. Poslanec Pucelj naglašal nadalje potrebo štedenja, navaja, koliko se je črtalo v državnem proračunu, pri vsem tem pa seveda ne more zanikati, da je kljub vsemu očitani novi proračun še vedno za 2000 milijonov večji kakor pa dosedanj. In tako si piše v »Kmetem listu« obsojbo sam sebi in svoji stranki. Edino mazi- lo za svoje pristaje ima v zatrjevanju, da je v itak okrnjenem proračunu za kmetijsko ministristvo rešil kredite za uradništvo tega ministristva. Pucelj pravi, da je na ta način »rešil« vse strokovnjake v celi državi. Tako priznava, da je kljub povišanju celotnega proračuna za 2 milijardi dinarjev, nameravala vladna večina črtati tudi kredite za kmetijske strokovnjake, četudi znaša proračun kmetijskega ministristva le 1.8 % vseh državnih izdatkov. Kaj bi pač še ostalo od kmetijskega ministristva, če bi vladna večina črtala še

kredite za njegove strokovne uradnike? Posl. Pucelj je res lahko ponosom na svoj delo!

+ Zagrebški akademski senat proti St. Radiću. Zaradi upokojitve devetih profesorjev na filozofski fakulteti je akademski senat univerze v Zagrebu na svoji seji 27. t. m. sprejel sklen, v katerem obžaluje, da je bilo upokojenih devet profesorjev brez zaslišanja akademskih oblasti. Pripomniti pa je treba, da je akademski senat prej opozoril St. Radića, da smatra ukaze o imenovanju devetih profesorjev za zakonite ter ga je naprosil, naj jih ne upokoji. Nadalje obžaluje akademski senat, ker uporablja prosvetni minister za upokojitev vseučiliških profesorjev čl. 238. uradniškega zakona, s čimer se krši še ona majhna avtonomija, ki jo je doslej zagrebška univerza uživala na podlagi svojega vseučiliškega zakona. Končno izraža akademski senat upanje, da se bodo upokojeni profesorji vrnili na svoja mesta. Prva dva sklepa je akademski senat sprejel soglasno, zadnjega pa z večino glasov. Mislimo, da je spričo navedenega umevno, zakaj se St. Radić ni udeležil svetosavske proslave niti na univerzi v Zagrebu, kamor se je umaknil iz Beograda.

+ Radić je tudi novinarje opeharil. Približno pred dvema mesecema so zastopniki Jugosl. novinarskega združenja naprosili St. Radića, naj pusti v proračunu prosvetnega ministristva postavko, ki jo je njegov prednik Velja Vukičević povišal od 25 na 250 tisoč za pokojninski fond jugoslovenskih novinarjev. Ob tej priliki je Radić izjavil ne samo, da bo pustil to postavko pri miru, ampak da bo vse storil, da vstavi isto vsoto v svoj proračun tudi minister socialne politike. Obenem je naglašal, da bo ta prispevek držal v vladi, v finančnem odboru in v plenumu Narodne skupščine. Zgodilo pa se je, da Radić ni samo črtal povišane postavke, temveč je črtal postavko 25 tisoč dinarjev, ki so jih prejemale novinarji za svoj fond že štiri leta. Kakor poročajo iz Beograda, se bo v nedeljo vršila plenarna seja osrednjega odbora JNU, na kateri se bo razpravljalo o tem maločastnem postopanju prosvetnega ministra St. Radića.

+ Iz življenja slovenskega socialnega demokrata. V klerikalni »Socialni misli« je zapisal Fr. Erjavec: »Socialisti so bili po prevaru absolutni gospodarji delavskih mas. Glasilo njih strokovnih organizacij »Delavec« je izhajal v več kot 20.000 izvodih ter pri volitvah v konstituante so dobili nad 30.000 glasov, toda v par letih sta jih pokopala njih lastna breznačelnost in nesposobnost.« G. Fran Erjavec je bil po prevaru socialni demokrat in eden voditeljev socialistične stranke. Danes je pristal klerikalne stranke in mislimo, da je kot tak popolnoma upravičen, da piše v klerikalni reviji o breznačelnosti in nesposobnosti poprevratnih socialstov.

Inozemska politika

Neumestna pritožba češko-slovaških Nemcev

Kakor smo poročali, so poslali nemški župan severnomoških kopališč Zvezi narodov protest proti odloku češkoslovaške vlade glede uporabe državnega jezika in glede zakonskega načrta o kopališčih. Z ozirom na ta protest piše organ zunanjega ministra dr. Beneša »Česke Slovo«, da bo ostala pritožba pač brezuspešna, ker bi eventualna intervencija Zveze narodov pomenila kršenje češkoslovaške suverenitete. Poleg tega pa je pritožba germaniziranih čeških kopališč velika neolajnost.

Poljski socialisti za Pilsudskega

Ker pripravljajo desničarske stranke na Poljskem neke vrste fašistovsko gibanje, je vodja socialistov Moraszewski predlagal v ministrskem svetu imenovanje generala Pilsudskega za načelnika generalnega štaba, toda ministrski predsednik Skrzynski je na pritisk desnice odklonil ta predlog češ, da mora selem preje sprejeti zakon o organizaciji vrhovne vojaške komande.

Nato je priobčil Pilsudski v listu »Kurier Poranny« odprto pismo, v katerem ostro napada ministrskega predsednika in prepoveduje vsako politično trgovino s svojo osebo.

Ob tej priliki naglašal »Gazeta Poranna« »Warszawska« nedoslednost socialistične politike, ki zahteva na eni strani gospodarske odnose s sovjetsko Rusijo, na drugi strani pa bi hotela ovirati normalno razmerje Moskve z imenovanjem Pilsudskega za vrhovnega vojaškega komandanta. Kakor poroča »Polonia«, stoji vojni minister Jellgowski na stališču, da odloča o tem le vojaška uprava.

Francija in Vatikan

Dobro informirani vatičanski dopisnik milanskega dnevnika »Corriere della Sera« poroča, da je Vatikan določil za novega papeškega nuncija dosedanjega nuncija v Bernu monsignorja Maglionija, katerega pa francoska vlada noče sprejeti, ker živi v državi, kjer ima več ali manj intimne stike z nemškimi elementi. Poročevalec dostavlja, da je Maglionie radi tega tudi v Bernu onemogočen in da ga bo Vatikan imenoval za tajnika kongregacije za izredne duhovne zadeve. Dosedanji tajnik te kongregacije monsignor Borgomini Duca pa naj bi prišel v pošto za pariškega nuncija.

Borba

Macista

z vrati in dražestnimi vragi!

Kino »Dvor«

Naši kraji in ljudje

Luka Čelović – veliki mecen beogradske univerze

Devetdeset milijonov dinarjev za znanstveno namene beogradskega vseučiliša.

Na letošnji svetosavski proslavi na beograjski univerzi so doživeli študenti dve veliki, veseli presenečenja: kralj Aleksander je poslal rektorju pismo, v katerem mu sporoča, da bo na lastne stroške zgradil za siromašne dijake tako nujno potrebni Dijaški dom, največji na Balkanu, ki bo dovršen že do jeseni. Akademiki so pozdravili kraljevo pismo z velikanskimi ovacijami vladarju.

Drugo veliko presenečenje je bilo pismo beogradskega trgovca Luke Čelovića, ki je določil vse svoje ogromno premoženje v znesku devetdeset milijonov dinarjev v znanstvene namene beogradske univerze, deloma kot podporni fond za dijake. V to svrhu je dal takoj na razpolago milijon dinarjev, vse ostalo premoženje pa pripade univerzi po njegovi smrti.

Vulkan navdušenja je nastal po dvorani, skoro vsaka beseda Čelovićevega pisma je bila pozdravljena z burnim ploskanjem. Dekanu Petkoviću, ki je začel čitati pismo, je nenadoma od presenečenja zaprlo sapo, naka je nadaljeval čitanje, istotako močno razburjen od veselja, rektor dr. Boždan Popović, Oč! vseh pa so bile uprte proti mizi v dvorani, za katero je sedel sključen dobronik Čelović. Ljuba Jovanović je stopil k njemu in ga dvignil na mizo. Stari dobronik je bil ginjen od solz in je radostno prožil roke na vse strani, zahvaljujoč se neprestano dijakom za iskrene izraze spoštovanja. Hotel je spregovoriti par besed, a ni mogel. Trenutek je bil tako veličasten, da so mnogi v dvorani na glas plakali, posebno navzoče dame. Sredi splošne radostnega razburjenja se je končno dvignil rektor Popović in se zahvalil Čeloviću imenom univerze in dijakov, naglašaje, da si je s svojim velikodušnim čedom postavil večni spomenik.

Fond ima naslov: Zadužbina Luke Čelovića – Trebinjca, beogradskega trgovca, upravljal pa ga bodo: rektor, prorektor, dekan in prodekan vseh fakultet beogradske univerze.

Luka Čelović je bil rojen 18. oktobra (1. novembra) 1852 v Privdvorci pri Trebinju v Hercegovini. Ljudsko šolo je dovršil v Brčnem, nakar se je posvetil trgovini. Toda Turki so ga radi njegovega srbskega nacionalizma tako zasovražili, da je že leta 1870 pobegnil v Srbijo in prišel v Beograd, kjer je našel svojega rojaka, slavnega arhimandrita Nicifora Dučića, ki se je takoj zavzel zanj in ga spravil za trgovskega pomočnika v eno najboljših takratnih trgovin v Beogradu. Toda, ko je buknila 1. 1875 znana nevesinjska vstaja, je odšel Čelović s puško na rami takoj v svoj rojstni kraj in se boril tamkaj, dokler ni bila vstaja popolnoma zadušena. Zalosten se je vrnil zopet v Beograd. Od 1. 1876–1879 je bil dobrovoljec v bojih s Turki za neodvisnost Srbije. Dve leti kasneje je otvoril svojo lastno, skromno trgovino z doželnimi pridelki (slive in žito) ter vstopil v Beograjsko Zadrugo, neznan in slab denarni zavod delavcev, trgovskih pomočnikov itd. Izvoljen je bil še isto leto za člana uprave Zadrug, ki je postala kmalu pod njegovim vodstvom eden najmočnejših in najuglednejših denarnih zavodov Stare Srbije. Že od 1. 1890 je nepretrgoma predsednik tega zavoda.

S svojim dobrim prijateljem dr. Miloradom Gočevcem je Luka Čelović prvi organiziral četniško akcijo v Stari Srbiji in Mačevanji in dal v to svrhu osebno na leto po 50.000 Din in to v času, ko država za četniško akcijo ne samo da ni žrtvovala niti pare, temveč ji je bila celo nasprotna. V njegovih hiši je bila prva cela četniškega komiteja, pri njem so četniki izvršili svojo sveto zakletvo. Podpiral pa je denarno tudi vsako akcijo v Bosni in Hercegovini.

ki je strmela po osvoboditvi teh dežel izpod avstro-ogrškega jarma.

Luka Čelović ima sedaj 74 let in je srečno doživel zmagoviti zaključek prve borbe – za narodno osvobodjenje in ujedinjenje. Siromašni seljak iz nekdanje turške pokrajine Hercegovine slavi sedaj kot eden najuglednejših in najbolj bogatih naših državljanov veliki uspeh v življenju in narodnem delovanju.

Priprave za novo šolsko zgradbo v Mariboru

Maribor, 25. januarja.

Mestni šolski svet je pred par meseci znova pokrenil vprašanje novega šolskega poslopja na desnem bregu Drave za V. mestni okraj in za bližajočo okolico. Obrnil se je na mestni magistrat s prošnjo, da se zanima, če bi bilo mogoče pridobiti v šolske svrhe nekdanje šolsko poslopje južne železnice v železničarski koloniji. Mestni magistrat je po poizvedovanjih odgovoril, da kontrolni oddelek države železnice, ki je v njem nastanjen, ne misli na preselitev v Ljubljano in bi ne bilo priporočljivo, da bi mi bodisi posredno ali neposredno tako preselitev iz Maribora v Ljubljano pospešili. Zato se je obrnil mestni šolski svet na mestni magistrat ponovno s prošnjo, naj pripravi vse, kar je v njegovi moči že sedaj za zgraditev novega šolskega poslopja za V. mestni okraj, ter na okrajni zastop mariborski enako s prošnjo, naj prispeva k stroškom zgraditve in poznejšega vzdrževanja, ker je obisk izvenmestnih šolarjev v mariborskih šolah tako velik, da ravno ta povzroča, da so mariborske šole prenapolnjene. Obe prošnji sta imeli svoj uspeh in tako je upravičeno upanje, da pristopimo v kratkem k graditvi novega šolskega poslopja.

Mestni magistrat je dal gradbenemu uradu naročiti, naj izdelava v ta namen projekte. Gradbeni urad je napravil dva: I. na vogalu Smoletove in Valvazorjeve ulice in II. na vogalu Ruške in Frankopanske ceste. I. torej na mestnem zemljišču, II. na tujem Forstnerjevem posestvu. Mestni šolski svet se je v zadnji svoji seji o obeh projektih posvetoval ter se soglasno izrekel za prvi projekt, in sicer iz sledečih razlogov: a) Zemljišče je že mestna last, zmanjša torej izdatke in omogoča prej pričetek dela in zagotovitev potrebne kapitala, dočim zahteva drugi projekt odstranitev celo nekaterih stanovanjskih prostorov, kar bi bilo v sedanjem času stanovanjske bede neizvršljivo. b) Projekt I. rešuje hkrati celotno vprašanje onostranskega mestnega dela, ker bi bili nastanjeni po načrtu gradbenega urada v novem šolskem poslopiju deška meščanska šola II. in deška osnovna šola III. V sedanje šolsko poslopje deške osnovne šole III. (na Ruški cesti) pa bi prišla dekliška (magdalenska) šola II., ki bi na tak način prišla do šoli primerne poslopja. c) Tamkajšnja že obstoječa telovadnica bi zadostila hkrati za vse šole in bi torej pocenila zgradbo in opremo nove šole, zlasti ko bi se lahko uporabilo poslopje sedanje dekliške osnovne šole II. v stanovanjske namene ali pa prodalo, torej na vsak način prispevalo tudi nekaj kapitala za novo zgradbo. d) Prvi projekt ima odprto stran proti jugu in zahodu in bi se torej razredni namestili na teh straneh tako, da bi bile učne sobe res docela udobne, ker ravno južno pročelje tako zelo odlikuje šoli v Samostanski ulici pred vsemi drugimi mariborskimi šolami, ki imajo večinoma učne sobe obrnjene proti severu.

Tudi okrajni zastop je uvaževal v polni meri potrebo novega šolskega poslopja za bližajočo mestno okolico. Skle-

nij je prispevati do pokovice tako h gradbenim kakor pozneje k vzdrževalnim stroškom in je kot amortizacijo za v ta namen najetega posojila vstavil v svoj letošnji proračun že 100.000 Din. Seveda bo treba še medsebojnih dogovorov, tako n. pr. da bodo okoliški otroci brez omejitve sprejeti v mestne šole in da jim ne bo treba posebej prispevati za učila i. dr. — Stroški za novo šolsko poslopje za deško meščansko in osnovno šolo so preračunani na 4 in pol milijona dinarjev. Upati pa je, da se bo z ekonomično razdelitvijo prostorov dala ta svota nekoliko zmanjšati, ne da bi trpela šola.

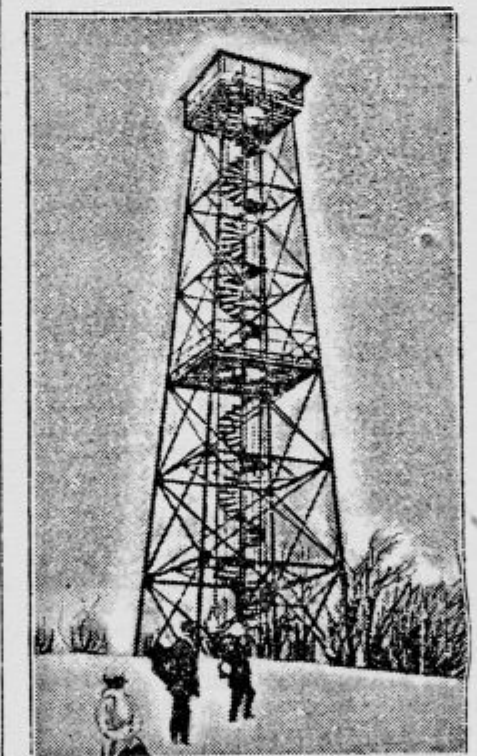
Iz vsega vidimo, da so priprave v najboljšem toku in da je upravičeno upanje, da bo to vprašanje v kratkem dozorelo. Na zadnji seji občinskega sveta se je videlo, da tudi občinski svet prizna nujnost in ne bo nenaklonjen votirati v ta namen potrebne vsote. Vsi prijatelji šolstva in mladine se bodo veselili, ko bo položen novi šoli temeljni kamen.

Dr. P. Strmšek.

O pariški dekorativni razstavi

V nedeljo, dne 31. t. m. in v torek dne 2. februarja se bo vršilo v Ljubljani nadaljevanje predavanj iz cikla »Mednarodna dekorativna razstava v Parizu«. Predavanja priredi Zveza kulturnih društev v Ljubljani in »Elitnem Kinu Matica«. Začetek vsakega pot ob 11 dopoldne. Prvo predavanje dne 31. t. m. bo vsebovalo pregled interjerjev in opreme paviljonov na razstavi udeleženi narodov. Iz njega je razvidna oprema modernih stanovanj in pisarn. Predavanje najtopleje priporočamo onim, ki se zanimajo za umetno obrt in industrijo. Osebito opozarjamo naše trgovce, industrialce in umetnike, da posetijo polnoštevilno to predavanje in si ogledajo razstavo potom mnogostevilnih skulpturnih slik, s katerimi pojasnjuje predavatelj svoje predavanje. Drugo predavanje dne 2. februarja nam pokaže jugoslovensko udeležbo na pariški razstavi. G. predavatelj nam bo predložil vse hiše in vrline, ki so bile v zvezi z našo udeležbo. Poleg tega bo predavanje vsebovalo opis moderne scene in gledališča v obliki. Ze radi tega opozarjamo na ta predavanja tudi naše gledališke kroge. Predavatelj, g. prof. arhitekt Rado Kregar je znan strokovnjak, ki predmet temeljito pozna. Njegovi predavanji bosta vsekakor zelo zanimivi in poučni.

Razgledni stolp na Pohorju

Na potu iz Maribora k Mariborski koči je razen od cerkvice Sv. Bolfanka prekrasen razgled z razglednega stolpa, ki stoji na majhni planjavi »Na ciglenicah« (1014 m). Stolp je železne konstrukcije z ugodnim pristopom in obsežnim razgledom na Dobrovo, Višoko in Nizke Turce, Golico na koroskoštajerski meji, Gleinalpe, Wechsel, Hohešchwab, Korjak nad Dravo in zlasti na pisane Slovenske gorice, Dravsko dolino, Maribor, Mur'vo polje, Ptujsko polje, Gradec, Schickel, Prekmurje, Ogrsko nižino Haloze, Ivanjšico, Medvednico, Rogaško goro, Boč in po zelenem Pohorju.

Jutri je prepoznati

Danes nepreklicno zadnjikrat!

„NANTAS“

Francoski večfilm po slovitem romanu EMILA ZOLA s prekrasno Paržanko Lucie Le-gande. Prepričajte se o kvaliteti filma pri onih, ki so ta film že videli! Pride in ne bo vam žal! Danes je še čas!!! — Izven programa novi berlinski Deulig Journal

Predstave po dve uri ob 5., 7. in 9. uri.

Prednaznanilo: KINO LJUBLJANSKI Senzacija nad senzacijo: „Maciste v peklu“ DVOA — Telefon 30 „Ulica bede in greha“

Od stolpa prispejemo že v dobri pol uri k idlični Mariborski koči (1060 m). Od tod ima turist celo vrsto udobnih izletov, predvsem v Ruško kočjo pri Sv. Arhu (1249 m), kra-na promenad a cesta po hrbtu Pohorja v eni uri, na Klopni vrh, v Šmartno na Pohorju, v Hoče, v Pekre ali Limbuš itd.

Krasen stolp so zg. dčili pred vojno Nemci. Po osvoboditvi je prešel po razpustu germanizatoričnega »Brgverena« v Mariborsko kočjo vred v last mariborske podružnice SPD., ki jo vzorno vodi skupina resnih in navdušenih pl.incev pod načelnikom »krainim sodnikom dr. Senjorjem. Vsled tega se tudi sijajno razvija planinarsko na Pohorju. Celu Zagrebčani so tam redni gosti.

Zima na Pohorju

Mariborska podružnica SPD je pričela letos intenzivno gojiti tudi zimski sport. Tako je za božične praznike omogočila tudi smučarski tečaj, ki ga je vodil priznani slovenski strokovnjak g. Badjura. Tečaja se je udeležila tudi večja skupina Hrvatov iz Zagreba, ki sploh v vedno večjem številu obiskujejo Pohorje nad Mariborom, tako da je pri Mariborski koči včasih celo več Hrvatov kot Mariborčanov. Podružnica SPD je nudila udeležencem smučarskega tečaja vse mogoče udobnosti in se je njen predsednik, okrajni sodnik dr. Senior, tudi sam osebno udeležil tečaja. Sportniki so bili vsi izredno zadovoljni z bivanjem na Pohorju.

Nekaj steklenič parfuma

Ljubljana, 28. januarja.

Ljubljana pleše in se veseli. Preživlja pač predpust. Večer in noč šele prav izpolnita dan, takrat šele vzvalove srca in zapolje življenja po žilah. Vsak večer stojimo pred nami dogodki in vsakdo, ki se odpravlja v razsvetljen dvorac, v vrvež pesteriga sveta mask in drugih veseljarjev, pričakuje novega razodetja. Nihče noče ostati ne več in vsakdo išče špranje, da pogleda vsaj za hipce v kosček nenavadnosti, kjer ni sene pustega in dolgočasnega življenja.

Hrepenenje po tej nevsakdanosti pa postaja včasih nevarno, naravno-t usodepolno. Neredko se namreč pripeti, da se zavemo šele prepozno, kdaj je radovednosti pravzaprav že konec in da plovemo nekoliko preširoko v svetu nevsakdanosti za kulisami življenja nevarnosti. Moj Bog, včasih smo že taki, da pozabimo na vse tiste življenjske principe, ki smo si jih ustvarili sami in zdinsmo zato nehoti od njih v neko opojno poltmo, ki pa je vendarle preprečna z vabljivimi, prijetno ščegetajočimi »etlobnimi travki, ki nas popolnoma presinejo, ter imajo čudovito moč zamašnje nja, da pozabimo na svoj večerajšnji še nasadni — jaz. Nekaj se zgane v človeku, oko se zaiskri in v čisto drugi smeri išče ono, kar smo večeraj iskali ali že imeli popolnoma drugod.

Vse to pa rodi to vražje predpustno razpoloženje zmešanih občutkov, predpustni čas varanja in novo spoznanje ljubezni. Zato ni čuda, da je čakala gospa Rozika večer svojega dragega doma pozno v noč in da se ji zjutraj prebudila še vedno sama. Nikdar še ni končala svoje toaletne tako naglo in to, kar se ni bila na ulici v zimskem dnevu tako zgodaj. Obraz ji je žarel, oči so bile mokre in pazila ni niti na poledenclo pot.

HUGO BETTAUER

„Ulica bede in greha“

Igralska elita v filmu, ki ga prinese

????????????????

Jeza in strup v srcu na njeno tekmovalko sta ji dala peroti, da je hitela tudi po stopnjicah, kakor včasih, ko se ni mislila na težave trgovin s parfumi. Nekoliko zasprihobarico v hotelu, ki ji je prišla nasproti je po hodniku, v naglici skoraj podrla, vendar pa ni imela časa, da bi se oprstila. Zvedeti je hotela samo za sobo, kjer se nahaja ona druga. Trrrr! In bila je že notri. Na cesto se je vrnila gospa Rozika, šele čez čas, blede, držeč v roki nekaj steklenic parfuma. Ali se je zgodilo še kaj drugega, to je njena tajnost.

Danes zadnjikrat

„STOLP TIŠINE“

z izbranimi nemškimi igralci Ksenijo Desnl, Hanno Ralph in Nigel Barrie.

Od sobote dalje

fenomenalni film iz ruske aristokracije

„Silvestrova noč razuzdanega kneza“

Film, ki se je v Zagrebu predvajal nepretrgoma 10 dni pri popolnoma razprodanih predstavah. Svirala bo originalna ruska godba »balalajke«.

Kino Ideal

=RIN-TIN-TIN=

Strah in trepet pragozda

Čudovite lastnosti tega volčjaka so vzbudile pri večerajšnji premijeri občje občudovanje. Pes, ki čuva svojega gospodarja, se z njim veseli in žalosti ter maščuje njegovo smrt. Krasne zimske pokrajine, divji kraji, lepe igralske i. t. d.

Predstave ob 4., pol 6., pol 8. in 9. uri.

Elitni Kino Matica

T. l. ton 124

Kulturni pregled

Gledališki repertoarij

Ljubljanska drama

Začetek ob 20. uri.

Petek, 29.: »Druga mladost«. B. Sobota, 30.: »Naša kri«. Premijera. Izv. Nedelja, 31.: »Obrt gospe Warrenove«. — Ljudska predstava pri znižanih cenah.

Ljubljanska opera

Začetek ob pol 20. uri.

Petek, 29.: »Aida«. C. Sobota, 30.: Zaprtlo. Nedelja, 31.: ob 15.: »Rigoletto«. Ljudska predstava pri znižanih cenah.

Mariborsko gledališče

Začetek ob 20. uri.

Sobota, 30.: Zaprtlo. Nedelja, 31.: »Vesela vdova«. (Kuponi.)

Predelana »Naša kri«. V soboto zvečer pride na ljubljanski oder Finžgarjeva »Naša kri«, katero je pisatelj v ta namen predelal.

»Vesela vdova«. V nedeljo, dne 30. t. m. ob 20. uri se ponovno vprizori v Mariboru zabavna opereta »Vesela vdova«. Vloga Danila bo pel g. Bratuž.

Alfred Kerr in ljudsko gledališče. Berlinski kritik Alfred Kerr, ki je prošle dni govoril v Parizu o gledališču, je v svojem predavanju posebno naglašal potrebo ljudskega gledališča z vzgojno tendenco in dobrih repertoariem. Dolžnost ljudskega gledališča je po njegovem predstaviti gledališkim posetnikom najmarkantnejše dramske pisatelje vseh časov, poleg tega pa tudi pisatelje svojeza časa. Goethe, Shakespeare in Molière ne bi smeli manjkati na nobenem odru. Kerr je povdarjal, da se njegovi nazori nikakor ne skladajo z l'art pour l'art mom in da ceni sam v prvi vrsti dela, ki imajo poleg umetniške vrednosti tudi druge kvalitete.

Troje umetnostnih nagrad dunajskega magistrata. Dunajska mestna občina razpisuje troje umetnostnih nagrad, ki se prisodijo najboljšemu slikarju, kiparju ali arhi-

tektu in pesniku ter skladatelju. Za nagrade se lahko potegujejo samo na Dunaju živeči umetniki.

»Carmen« pod milim nebom na Dunaju. Italijanska operna sezija je pred dvema letoma na Dunaju pod vodstvom skladatelja Pietro Mascagnija propadla. Takrat se je belia »Aida« na Visoki Wartl. Lani so hoteli Italijani sezijo ponoviti, toda radi prevelikih stroškov so se v zadnjem hipu premislili ter odložili predstave na letošnje leto. Sklenjeno je, da se bo letos izvajala na prostem Bizetova opera »Carmen«.

Nemška nagrada za glasbenike. Prusko prosvetno ministrstvo v Berlinu je ustanovilo stalno letno nagrado, ki se bo podeljevala muzikom za najboljša dela ter bo nosila ime Beethovenove nagrade. Prva nagrada v znesku 10.000 nemških mark. se podeli ob 100letnici Beethovenove smrti dne 26. marca 1927.

»Kritika« št. 9. je pravkar izšla. V uvodniku govori o sodobni gledališki kritiki in o njenih napakah. v članku »Nove drame« poroča o Zavarjevem »Vrtincu«, Bevkovem »Kainu« ter o Lipovčevem dramskem ciklu »Spodobni ljudje«, pod zaglavjem »Opazke k naši kritiki« polemizira z napadnimi te-

zami, katere uporabljajo današnji recenzenti pri presojanju knji. Daje ocen uje drja Iv. Robide »Rože ob poti« in se končno havi z razpisom nagrad Dramatičnega društva, z odgovorom in pojasnilom na članek »Danilov jubilej in »Deseti brat«, s sodobno kritiko in z gledališkimi predstavami v ljubljanski drami List stane celoletno 50 Din, posamič 5 Din in se naroča pri upravi v Ljubljani. Gledališka ulica 5/23.

Francoska grafika v Beogradu. Beograjsko društvo ljubiteljev lepih umetnosti »Cvijeta Zuzorici« priredi v drugi polovici meseca februarja razstavo francoske grafike iz 17. in 18. stoletja.

Svečanosti Rikarda Wagnerja v Monakovem. Letos poleti se bodo vršile v Monakovem glashene svečanosti s programom Wagnerjevih oper. Produkcije bo dirigiral generalni glasheni ravnatelj dr. Karel Muck.

Zbrana dela Uptonja Sinclaira v petih zvezkih pripravila Malikova založba v Berlinu.

Koncert dubrovniške filharmonije. V soboto, dne 16. januarja je priredila dubrovniška filharmonija v Bondinem gledališču koncert s programom skladateljev Puccinija, Belefia, Griega in Mozarta. Višek koncerta

se bili trije večji odlomki iz Puccinijev: »Madame Butterfly«. Produkcijo je vodil kapelnik dr. Pero Sapro.

Moskovska gledališča. Drugi studio Hudožestvenikov v Moskvi je vprizoril ob stoletnici dekabristske vstaje Venksterovno historično igro »Leto 1825«. Moskovska po ročila pravijo, da je drama čisto konvencionalna. V Malem gledališču pa so igrali Suhotinovo dramo »Pungačev in Katarina II«. Uspeh te igre je bil priličen.

Vijolinist Kubelk v Rusiji. Slavni in svetovno znani violinski virtuozi Jan Kubelk, ki si je že pred vojno napravil ogromno premoženje in koncentriral dandanes le še poredkoma, je povabilen v Moskvi in Leningrad. Nastopil bo v obeh mestih kot gost Ruske filharmonije. Prvi koncert se bo vršil meseca oktobra v Moskvi.

Program angleške opere »Covent Garden« v Londonu. Londonska opera Covent Garden priredi letos poleti več predstav, ki zbujajo že sedaj splošno zanimanje vseh kulturnih krogov. Med pevci nastopijo: dunajska pevka Marija Jeritz, ruski basist Šaljamin ter baritonist Maleanc Dabile. Dirigirali bodo najslavnejši dirigenti režirali pa najboljši režiserji sedanosti.

Naši onstran granic

— Velik ples je priredilo v sredo na dan sv. Save žensko podporno društvo jugoslovanske kolonije v Trstu. Ples se je vršil v velikih dvorani hotela »Savioja« in je potekel sijajno.

— Bilanca lovske razstave v Gorici. Dohodkov je imela lanska lovska razstava v Gorici 198.604,90 izdatkov pa 185.305,45, prebitka je torej 13.299,45 lir. Porabi se v dobrodelne svrhe, katerih so deležni tudi kraji: Tolmin, Bovec, Idrija, Kanal, Ajdovščina, Komen in Postojna; dobio po 200 lir. Azili »Italie redente« v Kanalu, pri Sv. Luce, v Cerkmem, v Podbrdu, v Idriji, v Volčah, v Tolminu, v Kobaridu, na Zagi in v Rovcu dobio po 200 lir; torej gre 2000 lir lovske razstave v raznarodovalne namene. Tako ni že skoro nobene njihove prireditve, pri kateri bi se ne mislilo na raznarodovanje »drugorodcev«.

— Videmska kriza. Iz Gorice nam poročajo: Velike važnosti za vso pokrajino je sedanja kriza v Vidmu. Pomotna je trditve, da se je delovanje predsednika pokrajinske uprave conte Caporacciota med Italijani splošno ne hvalilo. Ko je nastopil conte Caporaccio svoje mesto, se je pojavil spor med Gorico in Vidmom v ostri obliki. Predsednik se je nekoliko vdajal, ali nasprotstvo je ostalo. Napram Slovincem je bil Caporaccio Italij

jan sedanje dobe. V fašistovskih krogih pa so je naglašalo, da je premočno fašista v njem. V Vidmu je poslan fašistovski komisar Morello, ki ima napraviti v fašistovskih vrstah red in fašistizirati mora deželno upravo in občinsko in Vidmu. V tej zadevi se nahaja v Rimu videnski prefekt Ricci. Ko se vrne, sledijo imenovanja na mesta onih, ki so odstopili. Ti so: conte Caporaccio, predsednik pokrajinske uprave, Spezzotti, občinski komisar v Vidmu (bivši podtajnik v finančnem ministru), in pomožna komisarija v občinski službi conte Pramporo in Marcovich. Fašisti v Gorici napovedujejo novo dobo za gorško mesto po izvedeni fašistaciji v Vidmu. Slovinci se vprašujejo, ali pomenijo videmske izpremembe za nje še hujše čase, ali pa morda končno le krene fašizem na pot pravčnosti do drugodročev?

— Italijansko državljansko potopitje. So dobili v zadnjem času: Andrej Mačkoveč in Idriji, Bruno in Fran Klamert v Ribembergu, Anton Berčič v Idriji, Josipina Terčič, vdova Andolich v Sv. Križu pri Ajdovščini in Pavel Netzhandt v Gorici.

— Druga razstava male industrije se odpravi v Firenzi meseca marca t. l. Udeležbo se je tudi obrtniki iz Julijske Krajine.

Iz Celja

— Koncert »Ljubljanskega Zvona«. (na Srečnico popoldne) pomeni za Celje izreden dogodek in dasi je predpust ter tudi Celjani kot za stavo letos plesamo, bomo vseeno eno popoldne z veseljem žrtvovali ter posetili koncert, ki zasluži vsestransko vračevanje. Vstopnice prodaja knjižarna Leskovšek in Gorickar. Preskrbno si jih prej in nepopolno dvorano, da pokažemo svoje simpatije poživljavalnim ljubljanskim pevcem in pevkam. Ker so železasti zvez zelo ugodne, imajo priliko posetiti koncert tudi vsi prijatelji netja iz Spodnjega Štajerja. Koncert se začne točno ob štiri popoldne in bo trajal le poludrugeto.

— Upokojitev. Na svojo lastno prošnjo je bil s 1. januarjem upokojen višji davčni uravritelj in predstojnik davčnega urada v Celju g. Alojzij Knez.

— Pobiranje občinskih naklad. V smislu občinske proračuna bo pobirala mestna občina celjska v letu 1926 na mestnem ozemlju: 10% najemniški vinar, 4% kanalstvo pristojbino, 15% vodni vinar, ter vodni pavšal v dosedajni izmeri. V tujih občinah, kjer je napeljan mestni vodovod, 20% vodni vinar in predpisani vodni pavšal. Ker so te občinske naklade v štirih obrokih naprej plačljive, in sicer 1. januarja, 1. aprila, 1. julija in 1. oktobra, vsakokrat s četrtinskimi zneski, se hišni posestniki po. zivaljo, da prvi obrok, ki je zapadel s 1. januarjem, plačajo pri mestni blagajni najkasneje do 15. februarja. Od zamujenih plačil se zaračunajo 6% obresti. Od zamudnikov se bodo zapadli zneski z obrestmi izdrijavali prisilnim potom.

— Okoliška šola v Celju. V četrtak se je vršila v Celju na Dolgem polju stavbeno policijska komisija glede zgradnje nove okoliške šole in sicer pod vodstvom srbskega poglavarja, vladnega svetnika dr. Žužaka, prosvetnega inšpektorja dr. Poljanca ter ob ogromni udeležbi interesiranih okoličanov. Na čelu približno 50 moč je prišel tudi nekdanji šolnik, sedaj lastnik gostilne ob okrajni cesti pod okoliškim pokopališčem, ki bi imel rad šolo v svoji bližini na Skobernetovem zemljišču. Seveda so se vsi navzoči čudili, kako more on kot nekdanji učitelj zavzemati tako nemogoče stališče. Komisija si je ogledala določeno stavbišče na Dolgem polju, katero so strokovnjaki in bolj uvidelvi interesi spoznali za najbolj primerno tako s pedagoškega, kakor tudi z zdravstvenega in gradbenega stališča. Komisija si je na zahtevo velikega župana ogledala tudi vsa ostala predlagana stavbišča, tako na Skobernetovem svetu pod pokopališčem, pri cerkvi Sv. Maksimilijana, staro gimnazijsko poslopje pri farmi cerkvi in poslopje pri Savinji, kjer so bile nekoč nastanjene slovenske paralele. Strokovnjaki so v veliki večini proclali ta mesta kot neprimerna za šolo. Pri komisijemskem ogledu se je raztalila vsa gonja šli nenaklonjenih krogov in je sedaj upati, da bo šolska oblast napravila sedaj konec temu početju.

— Ljubljanski Zvon v Celju. Na Srečnico, dne 2. februarja priredil Zvon smo že omenili, v veliki dvorani Celjskega doma določeno večerjo »Ljubljanski Zvon« svoj koncert. Izvajalo bo skladbe A. Laleveca, E. Atančiča, St. Premela, I. Ravnika in I. Pavlika iz novejših dob. Koncert se začne ob 8. popoldne, da se bo hudo mogli nadeleti tudi občinski. Vstopnice se določijo sedaj pri trditvi Gorickar in Leskovšek v Celju.

— Triglavske ples. Za tradicionalno skavtsko prireditve, ki se bo vršila dne 6. februarja v »Dolgem domu« vladno ogromno zanimanje. Triglavske ples obeta postati najljubša prireditve letinskega plesnega sešla v Sloveniji, gotovo pa bo zabava tudi teta anilnirana in prišena, kakor je bila te na zadnjem triglavskega plesu v Celju pred šestimi leti.

— Občinski ples. Za občinski ples, dne 1. februarja v Občinskem domu se razpisala Občinska hitna društva okoli 5000 vajenikov in mošta in društva. Pri tako ogromnem številu je kaj lahko močno, da bi ta ali oni ne prejel vabila. Društvo je v dobri veri, da je razpisalo vsem. Če bi pa vnaprej bilo vabila ne prejel, na tega nikar ne žale v to. Posledično, da se na vse vabilne volje, vsiljeni oster je stori vso, da se hudo nemogoče dobro počutili in ostanli je prireditve najboljše viden. Kakor vna leta, je tudi leto preteklo na solido potončilo. Naša skrb ho, da bo vsem in v vsem ostanu notranje. Reflektje vojaška godba iz Maribora. Vstopnice za ostan 10 Din.

Varujte se gub,

ki Vam kvari lenoto lica! Edino neškodljivo sredstvo za negovanje polti je pariška emulzija VISAGINE ADELINA PATTI. Tekleničica stane Din 30.— in se dobiva v vseh lekarnah, drogerijah in parfumerijah. Glav. zaloga v Zagrebu: Jurečič, Galjeva ulica 8.

Iz Trbovelj

— Na Dobrni so nagnali klerikalne zapupnike. Ki so prišli v stanovanje po glasovnice. V samskih hišah so lo prav tako izkupili v družbi s socialdemokratskimi zapupniki. Razburjenje radi nasilnega in zvičajnega pobiranja glasovnic je bilo v rudniški kopalnici na vzhodnem okrožju tako veliko, da bi se kmalu vsesplošno stopli, če ne bi trezni delavci pomirili razburjene duhove. Opaža se, da so tukajšnji klerikalci a svoje organizacije pobiranja glasovnic skoraj popolnoma odrekli. Od tod tudi njihova sila na jeza »Slovincu«.

— Zborovanje radi Bratovske skladnice. Pretekli dni je sklical v Rudarskem domu g. Vinko Grabnar, načelnik Rudarskega doma in odbornik Bratovske skladnice, zborovanje delavcev-volilcev. Predmet razpravljanja so bile spremembe v novem pravilniku. G. Grabnar je podal kratko poročilo o zadnji seji v Ljubljani in prebral prenovljeni pravilnik, ki bo predložen skupščini 14. februarja v končno odobritev. Predlagal je, naj pošlje na skupščino trboveljsko delavstvo samo 10 zapupnikov namesto 28, kolikor jih je upravičeno prisostvovati. Marcel Zorja iz Ljubljane je v daljšem govoru pobijal točko za točko svojega predgovornika. Predloženi načrt sprememb v novem pravilniku se mu je zdel skrpucalo, ki niti najmanj ne ustreza socialnim zahtevam industrijskega delavstva. Delavski predlogi k spremembam pravilnika, da le deloma ustrežajo. Odločno je protestiral proti predlogom zastopnika težke industrije. Dejal je, da je nujno potrebno obrniti se na vse strokovne organizacije brez razlike politične pripadnosti in skupno protestirati na protestnih zborovanjih v vsej Sloveniji proti predlaganemu pravilniku. Navzoči zborovalci se niso ogrevali niti za izvajanje prvega niti drugega govornika, ker so vse premalo poučeni o nameravanih spremembah in o njih pomenu zanje. Zaključno besedo je imel g. Grabnar, ki je ošibal dejstvo, da se namerava vložiti od strani levičarjev še ena lista za občinske volitve in izjavil, da ne bo dopustil v Rudarskem domu nobenih levičarskih sestankov, dokler bo on načelnik in zborovanje zaključil.

— Levičarji Gustinčičevci bodo v nedeljo 31. t. m. ob 16. popoldne zborovali pri Fortje na Vodi. Vstop bo dovoljen samo onim, ki se bodo legitimirali.

— Ljudska vstopka tola priredi v nedeljo, točno ob 14.30, nadaljevanje predavanj profesorja Melika iz zgodovinskega področja. Predavatelj bo govoril o naši državi.

Iz Laškega

— Javen demokratski shod. Dne 21. januarja se je vršil v pivnici javen shod demokratske stranke, na katerem je poročal poslanec dr. Pivko. Shod je navdse sijajno uspel. Udeležencev je bilo 137, med temi dva klerikalca in dva do trije radikali. Ker je bilo nekaj udeležencev iz okolice, lahko trdimo, da je izostalo naših volilcev le okrog 40. Predsednik dr. Roš ni torej zasnan naglašal, da je SDS prejšnje leto lahko ponosna na svojo trdnjavo Laško, pa naj butajo na njo nasprotniki še tako od vseh strani. Dr. Pivko je v poludrugem stvarnem govoru razpravljaj o notranjepolitičnem položaju. Vsi brez razlike prepričani so z največjo pozornostjo sledili njegovim izjavam ter jih odobrvali z odkritim priznanjem, da si naš trg boljše zastopnika pač ni mogel izvoliti. Shod je bil visoko nad običajnim nivojem podeželjskih shodov. Nobene demagogije ni bilo. Tudi dva navzoča klerikalca sta dobila besedo, odgovarjala pa sta jima dr. Pivko in dr. Roš katerih izjave so spremljali zborovalci z velikim odobravanjem in navdušenjem. — Shod bo rodil najlepše sadove. Naše vrste se množijo, vsi napori klerikalcev se bodo izjalovili. Laščani ostanemo, kar smo bili: narodni, demokrati, zvesti svojim načelom in svojim voditeljem. Nikdo nas ne spravi na stranpoti!

— V soboto bo zboroval v Celju naš vodja, minister n. r. Svetozar Pribežević. Laščani se odpravljajo na shod z vlakom ob 7.45 zvečer. Naša udeležba mora biti častna. Ničje naj ne izostane!

— Klerikalci se hudejejo v »Slovincu« nad »nečuvimim terorjem« demokratov pri volitvah v Delavsko zbornico, zlasti nad dr. Rošem, ki je na shodu v četrtak pozval

delavce in delodajalce, naj prinesejo glasovnice njemu, da jih odpošlje glavnemu volilnemu odboru za Neodvisno delavsko stranko, ker se je bati, da jim bodo skušali klerikalci izvesti glasovnice. Prav je imel, klerikalci so namreč že na delu; v Hu di jami izrabljajo pri rudniku delovni čas za agitacijo. Kaj res ne bo napravila TPD red? V pivovarni se godi enako. Delavec Ribek je priznal, da je namenoma napočeno informiral klerikalnega dopisnika P., ki je pisal poročilo o »nečuvimim terorju« v »Slovincu«. Ali bo pustilo vodstvo pivovarne tako obrekovanje uradništva nezakazovano? Zahtevamo enako pravico za vse, in ničesar drugega. Laščane pa pozivamo, da pokažejo tudi pri teh volitvah svojo disciplino. Glasujte vsi za Neodvisno delavsko listo, katere nosilec je Rudolf Juvan!

— Tukajšnji obrtnik F. je bil radi navijanja cen obsojen na tri dni zapora in na neprimerno denarno globo. Prodajal je namreč 12 kg težko, pol-suho klobaso za 10 Din. Prodajal pa ni samo ene take klobase za isto ceno, temveč več in se zato vsa javnost čudi, da je dobil tako nizko kazen, s katero pa še vedno ni zadovoljen.

— Javne razsvetljave še vedno ni. Zupanstvo trdi, da je zahtevalo od Fale čimprejšnjo instalacijo, ta pa se izgovarja na hud muraz.

— Novega zdravnika imamo v Laškem. Pravijo, da so ga spravili semkaj klerikalci vsaj neka gospa, tako javno pripoveduje...

— Pomanjkanje stanovanj še vedno prevladuje. Zakaj se ne zasedejo prazna stanovanja?

Sport

Izredna glavna skupščina JNS.

Kakor smo že javili, se vrši v zmluslo sklepe redne glavne skupščine z dne 13. septembra 1925, dne 28. februarja t. l. Izredna glavna skupščina JNS, ker je z ozirom na objavljeni dnevni red precej zanimiva. Dnevni red glavne skupščine je:

1) Izprememba pravil in pravilnika JNS.
2) Protest Splitškega nogometnega združenja proti verifikaciji finalne tekme za pokal kralja Aleksandra v letu 1924.

Drsalno prvenstvo Jugoslavije

Program drsalnih tekem za prvenstvo Jugoslavije, ki se vrši v nedeljo, 31. t. m. ob 10.30 popoldne na sportskem drsalnišču SK. Ilirije, se glasi: ob 9.30 drsanje obveznih likov seniorjev II.; ob 10. obvezni liki prvenstvene tekme; ob 11. prosti drsanje obeh skupin. Na programu je tudi produkcija mojstra dr. Fuchsa ter dvojice gđ. Urbančič & g. Svab. Ker so dospelo nekatere dame prijave iz Zagreba, se bo naibže vstavila v program še damska tekma s istim programom kakor jubilejna damska tekma SK. Ilirije preteklo nedeljo. Od 11. dalje sodeluje godba ZJZ.

Tekmovalci 50kilometerske smuške tekme, ki se vrši v nedeljo na Bledu, se opozarjajo, da morajo odpotovati iz Ljubljane najkasneje v soboto popoldne z vlakom ob 14.50, ker se vrši do 10. ure v hotelu »Jekler« zdravniško preiskava. Kdor ne bo v soboto zdravniško preiskal, se ne priplati k tekmovalju. Izstopiti je treba na Lescach, ker ta vlak nima zveze z Bohinjem. Za Skalaša, ki se najbolje plasira, je darovala trdka Stane Vidmar v Ljubljani en par smuč. Darila za 50kilometersko medklobsko tekmo »Skale«, ki se vrši dne 31. januarja na Bledu so razstavljena v izložbi konfekcijske trgovine »Elite«, Prečermova ulica.

Prvenstvo Skopja. V Skopju se nogometni sport prav lepo razvija. V prvenstvenih tekмах sodeluje šest klubov, in sicer Skopski sportski klub, Olympia, Pobeda, Gradjanski, Rapid in Balkan. Najboljši od teh klubov je Skopski sportski klub, ki je na prvem mestu prvenstvene tabele. Na zadnjem mestu je Balkan.

Carigrad: Zagreb. JNS je dobil od turške nogometne zveze pismo, v katerem se sporuče, ali ne bi bilo mogoče, da bi zagrebška nogometna reprezentanca odigrala tekmo proti carigradski reprezentanci ko bo slednja vračala z Dunaja, kjer bo igrala proti dunajski reprezentanci. JNS bo o tem vprašanju razpravljaj na eni svojih prihodnjih sej.

Sifer, bivši reprezentančni branilec, ki je svojčas vstopil v Viktorijo, se je zopet vrnil v svoj matični klub Gradjanski.

SK Ilirija. (Lahkotistiška sekcija). Rečen trdnj se prične dan, dne 29. t. m. ob 18.30 v jahalnici v Trbovem Obvezno so vse plans Nadelnik.

TK. »Skale« obkroža svoje klane, da priredi v nedeljo 31. t. m. po tekmi na Bledu skupno večerjo. Ostan približno 20 Din. Reflektacijo naj se prijavijo do 29. januarja v trgovini Eber, Krstnarjevo, Konečni trg.

Mačkarstvo na ledu. SK Ilirija pripravljaj mačkarstvo, ki jo priredi v nedeljo na svojem sportskem drsalnišču, posebno prenovljenem za vse drsalce, kakor tudi za ostalo občinstvo. Mačkarstvo na ledu, ki se stalno vrše po vseh redjih, smuči, so vodno valika privlačna sila za vse zabavalno občinstvo. Tudi v Ljubljani vladja za to privlačno razpisano zanimanje. Drsalci se mrdljivo pripravljajo za nedeljo ter prišne nabitko kake mase ali hodo nadli. Nastrano pa pripravljajo tudi ostalo občinstvo, zadrževalno kako se bo vrtila mladina na ledenem parketu. Prostor bo za mačkarstvo primerno urjen in okrašen, morja ljudi pa mu bo dalo posebno zanimanje. V Ljubljani bo povabljenjo tudi za okrajala. Poseben sprejelno za to privlačno prireditve prostor, ki bo dohno zakrpan, bo stliti za odpočiteljno mladim masam in drugemu občinstvu. Na drsalnišču bo določena posebna komisija, ki bo orenila maske in posamezne skupine ter tako redčila razpisano darila. Radi ogromnega zanimanja vsi privlačni je računati na velikanski postoj, kar je v vseh tega potrohu, da se vzletijo na drsalnišču vsi vroni red in dovolj prostora, se napravljaj veli udobnosti da se strnijo drse vrona emori. Nastranjke je zabranjeno nočiti na led konfete in kulinolne. Vstopnica znaša za osebo le 5 dinarjev. Vstop je dovoljen vsakomur brez vabila. Zadržek ob 4. uri popoldne. Drsalci ostane ta dan odprto za občinstvo dnevno drsanje le do 5. ure.

G. K. Stovan opozarja skupščino članstvo, da šla klubske oblake, objavljene na svojih dveh deskah, ker so sklepali zelo važni. — Odbor.

Vremensko poročilo

Ljubljana, 28. januarja 1926.

Ljubljana 306 m nad morjem

Kra opazovanja	ob	Zračn tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0—10	Padavni mm
Ljubljana	7.	771.2	— 13	j. tog, zah	10 megla	0
Ljubljana	14.	771.0	— 6.9	jug. vzh.	5 (megleno)	0
Ljubljana	21.	77.0	— 2.1	brezv.	5 (meglen)	0
Zagreb	8.	770.5	— 3.0	sev. vzh.	10 (megla)	0
Beograd	8.	769.9	— 1.0	jug. vzh.	5	0
Sarajevo	8.	772.7	— 5.1	vzhod	6 (megleno)	0
Praga	7.	768.1	+ 1.0	j. tog, zah.	10 (megla)	0
Gruža	7.	768.6	+ 7.0	brezvetno	6 (megleno)	0

Solnce vzhaja ob 7.24 zahaja ob 17.03, luna vzhaja ob 17.36 zahaja ob 7.50.

Dunajska vremenska napoved za petek: V severnih Alpah najprej južni veter, vendar na ni gotovo, ali bo mlo vreme trajalo dalje. V južnih Alpah pretežno nejasno, nekoliko topleje. Padavine niso izključene.

Gospodarstvo

Tržna poročila

Novosadska blagovna borza (28. t. m.)
Pšenica: baška, 5 vagonov 290—295; sremska, 78—79 kg, 5 vagonov 315. Turska: sremska, sušena, 4 vagoni 142.5; sremska, 9 vagonov 140; marc-april, 6 vagonov 130—134; maj, 5 vagonov 138. Tendence nespremenjena.

Dunajska borza za kmetijske produkte (27. t. m.) Tendence dunajskega tržišča je mlačna. Cene pokazujajo lahno tendenco nazadovanja. Le oves je čvrst. Notraja, vključno blagovno-prometni davek brez carine za 100 kg v šilingih na debelo: pšenica: domača 41—41.50, madžarska potiska, 79—80 kg 46—48; ječmen: domači 33—39; turski čička: 21.25—22.25; oves: domači 28—29.50; pšenice moka 0.0; domača 76—79, madžarska 75—79; jugoslovenska 73—76 (zacinjena).

Varčevanje in Poštna hranilnica. Iz Beograda poročajo, da Poštna hranilnica pripravljaj uvedbo varčevalnega prometa ker je Narodna skupščina odobrila nujne spremembe v tem pravcu. Izdelana so že vsa potrebna pravila in navodila. Varčevalni promet z vložnimi knjižicami bo mogoče otvoriti najbrže tekom enega meseca. Vsaka fizična in pravna osebnost more imeti eno knjižico, na katero bo lahko vlagala prihranke do 50.000 Din, in sicer na blagajni centrale ter vseh njenih podružnic in post. Prav tako se bodo moge na istih mestih dvigati vloge. Te knjižice bodo prav praktične za široke sloje našega naroda. Ta uvedba bo znatno zmanjšala tudi potrebo obkopa novčan.

Rudni zbor Narodne banke SHS. Sesto redno zborovanje delničarjev Narodne banke SHS bo 7. marca ob 9. v poslopju Narodne banke v Beogradu s običajnim dnevnim redom.

V trgovinski register so se vpisale v Sloveniji naslednje tvrdke: Josip Babnik, trgovina z mešanim blagom na Fužinah; La voslav Bučar, trgovina z vinom na debelo in na drobno v Kostanjevici pri Krškem; Josip Gruđen, trgovina z mešanim blagom v Smartnem pri Litli. Izbrisali sta se naslednji tvrdki: Dominik Lušin, parna žaga in mlin v Koprivniku (imetnik unri); Ivan Slavinec, trgovina z mešanim blagom v Smartnem pri Litli (ker več ne obratuje).

V zadrudni register se je vpisala nastopna zadruga: Hranilnica in posojilnica na Uncu, reg. z. z. n. z. Izbrisala pa se je Živinovska zadruga v Rovtari pri Logatcu v likvidaciji (likvidacila komčana).

Italijanska trgovina z našo državo za prvih deset mesecev minulega leta pokazuje naslednje številke: Uvoz iz Jugoslavije je znašal 601.5 milijona, izvoz v Jugoslavijo pa 438.5 milijona lir. Naša trgovina z Italijo je torej v omenjenem času aktivna za 163 milijonov lir.

Konkurz je razglašen o imovini Franceta Seuniga, trgovca in posestnika v Ljubljani. Prvi zbor upnikov pri delnem sodišču v Ljubljani bo 6. februarja ob 10.

Likvidacija. Vilko Hoppe, veletrgovina z moko in delničnim pridelfi, družba z o. z. v Mariboru, je sklenila razdružitev ter je prešla v likvidacijo. Upniki se pozivajo na prijavo svojih terjatev.

Diskontna rata v Avstriji znižana. Z Dunaja poročajo: Generalni svet Avstrijske narodne banke je znižal na svoj seji v sredo diskontno rato od 9 na 8%.

Položaj na dunajskem tržišču jak. Cene jalcom so za malenkost oslabele. Dovolj novega blaga so se močno pomnožili, zlasti madžarsko in jugoslovensko blago se ponuja v večjih množinah. Oslablitev cen vseh vrst znaša povprečno 2 do 3 groše pri komadu. V veletrgovini notraja: jugoslovensko in madžarsko izvozno blago 1. 19.75—20, sveža lajca, vzhodnogališka 18.5—19, zapadnogališka 17—19, gališka in madžarska lajca v apnu 12—13 grošev komad ali Dunaj. V trgovini na drobno so cene povprečno za 1 groš višje.

Inozemski hmelj v Češkoslovaški. Češkoslovaški konzulat v Ljubljani nam je po silni poasnilo glede krozečih vesti, da se hmelj, ki se uvaža v Češkoslovaško, zopet izvažja v inozemstvo pod znanko žateškega hmelja. Te trditve zavračalo kot popolnoma neosnovane, kajti hmelj produciran v Češkoslovaški je podvržen obveznemu zakonitemu žigosanju z »značko kralja, kjer je bil pridelan. To se je uvedlo leta 1922. baš zaradi nemogočnosti eventualnih zlorab. Zato da je sedaj popolnoma izključeno, da bi se inozemski hmelj iz Češkoslovaške izvažja v tujino kot žateški hmelj. Tudi je zabranjeno mešati češkoslovaški hmelj z inozemskim.

Nov konkurz v Milanu. Kakor poročajo iz Milana, je prišla v konkurz Societa Finanziaria Italiana, in sicer zaradi konkurza za bančne tvrdke Bondi s katero je bila v tesni zvezi.

Porast češkoslovaškega izvoza v decembru. Po uradnih podatkih je znašal češkoslovaški izvoz v decembru vrednost 1.95 milijarde Kč, to je proti novembru za 142 milijonov Kč več, a proti decembru 1924 za 162 milijonov Kč manj.

Vzorčni sejem v Gornji Orehovci (Bolgarija). V Gornji Orehovci (Bolgarija) se vršita vsako leto po dva vzorčna sejma. Pomladni sejem bo letos od 27. marca do 6. aprila, a jesenski od 17. do 27. septembra. Za podrobnejše podatke je pisati upravi.

Dobove. Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 5. februarja ponudbe za jamskega gramozja. Predmetni pogoji so ga jamskega gramozja. Predmetni pogoji so na vpogled pri ekonomskem odelenju te direkcije. Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: 19. in 20. februarja glede dobave drv in premoga za garnizije Skopje, Bitoli, Prilep, Gostivar, Tetovo, Mavrove hanove, Kičevo, Debar, Ohrid; 20. februarja pri kornandi kosovske divizijske oblasti v Prištini glede dobave drv in premoga; 24. februarja pri direkciji državnih železnic v Subotici glede dobave steklenega materijala: glede dobave šamotne moke in dekstrina. 25. februarja na glede dobave del signal.

rih in varnostnih naprav, glede dobave raznega materijala (razna mila, topljen goveji loj, ličilo za kovine, držaji za čopice in pile, smirkov in steklen papir, kreda, soda, razna olja itd.) ter glede oddaje raznih del pri gradbi stanovanjskih hiš; 26. februarja pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave 50 komadov steklenic za plin; pri direkciji državnih železnic v Zagrebu glede dobave železnih kotlovih plošč; pri direkciji državnih železnic v Ljubljani glede dobave 16.000 kg okroglega bakra, glede dobave 100 plošč cinkove, 14.500 kg pocinčano železne in 1000 kg bele pločevine; 27. februarja pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave vagonjskih delov; pri direkciji državnih železnic v Ljubljani glede dobave ca 4900 kg raznih odlitkov iz specialne litine martinovega taljenega jekla, ter glede dobave jekla za ploščaste rebraste vzmeti, martinovega in taljenega plovljenega jekla. Predmetni oglasi so v Zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani na vpogled.

Prodaja. Dne 25. februarja se bo vršila pri direkciji državnih železnic v Zagrebu ofertalna licitacija glede prodaje starih tračnic, stare pločevine in starega železa. Predmetni oglas je v Zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani na vpogled.

Borze

28. januarja.

LJUBLJANA. (Prve številke povpraševanja, druge ponudbe in v oklepajih kupijski zaključki) Vrednote: investicijsko 0—78 Vojna škoda 310—312, zastavni Kranjske 20—22, komunalne Kranjske 20—22, Celjska posojilnica 200—205, Ljubljanska kreditna 210—210, Merkantilna 100—102, (102), Prastrediona 962—0, Slavenska 50—0, Kreditni zavod 175—185, Trboveljske 342—348, Vevče 110—0, Stavbna 90—100, Šešir 115—120. — Blago: les: deske, 19 mm. 4 m večina smreka, monte, fco meja 0—550; testoni, monte, fco vag. meja 0—555; hrastovi hodi, od 30 cm naprej od 3 m naprej, fco nakl. post. 450—0; bukovih hodi, 25 cm naprej, l. II., 7% l., fco nakl. postaja 0—250; bukovar drva, polsuh, fco nakl. postaja 3 vagoni 17.50—17.50 (17.50); hrastovi plohi neobrobjeni, 80, 90, 120, 130, od 2.50 m naprej

Iz življenja in sveta

All alone

Njujorški večkratni milijonar Mackay je trdokoren starec. Razdednil je svoj hčerko Ellino, ker se je samovoljno poročila z Irvingom Berlinom. Čemu? Je že res, da je Irving lahкотen libertist in komponist raznih jazzov, toda ravno s temi jazzji je doslej zaslužil več, kakor Beethoven, Bach, Mozart in še drugi z vsemi svojimi velikimi deli skupaj. O, tudi Irving Berlin je že težak milijonar! In v tem je ravno poanta tega najnovejšega njujorškega družabnega škandala, da je bogati muzikant poročil siromašno, razdednjeno hčerko multimilijonara...

Nič ne pomaga, Irving in Ellina sta zvezana za vekomaj in sta po poroki krenila na ženitovanjsko potovanje z razkošnim parnikom Leviathanom. Pokazalo pa se je, da jim že na prvem koraku sledijo Erinije, in sicer v podobi neštetihih reporterjev, novinskih fotografov, filmskih operaterjev, podkupljenih natakarkov in vseh radovednih sopotnikov na parobrodu. Ves Leviathan je bil takorekoč na nogah in vse je prežalo, da ugame vsaj par drobnih momentov iz življenja proslulih novoporočencev. Toda ta dva sta se trdno odločila, da se za nobeno ceno ne prikažeta radovednežem in tako se je njuna udobna kajuta izpremenila v pravcato ječo, iz katere sta na potovanju le sredi poznih polnočnih ur previdno pohitela na krov.

Novinstvo v Londonu, kamor sta te dni dospela novoporočenca, bi se bilo drugače morda zadovoljilo s kratko notico o njunem prihodu — toda ravno njuno rezervirano zadržanje na parobrodu je širom odprlo vrata radovednosti. In tako so zopet bili na nogah vsi londonski reporterji, novinski fotografi, filmski operaterji in. Bože moj, silna množica drugih, hujših radovednežev in radovednic. Biti komponist raznih jazzov in pri tem željan popularnosti in naklonjenosti publike, to ni nič posebnega. Toda obratno, biti navzlic svojim razkričanim jazzom sramežljiv in to celo v družbi s svojo razdednjeno mlado ženo, to pa je senzacija! Ampak zaman ves trud! Irving in Ellina nista marala podati nobene izjave, in tako ve danes londonska publika o njima samo to, da sta nastanjena v najdražjem londonskem hotelu in da je njuno nepristopno stanovanje po številnih pošiljkah svežega cvetja in eksotičnih rož prijateljev z Riviere izpremenjeno v pravcati Eden, pred katerim dan in noč stoji na straži kerub v podobi livriranega hotelskega uslužbenca. Telefon je odrezan, gospod Irving ne odpira niti dnevne pošte. Novoporočenca torej vztrajno vzdržujeta fronto pred navalem ljudske radovednosti.

Samo enega starega prijatelja je doslej sprejel Irving Berlin. In temu je dejal: »Zares ne vem, kaj hočejo ljudje od mene! Jaz nimam ničesar nič povedati in moja žena tudi ne!« ... To je pametna beseda. Za to besedo se Irvingu lahko odpusti marsikaj, posebno pa njegov jazz »All alone«, s katerim si je pridobil milijon in — nevesto.

Nov Einsteinov nasprotnik

Prof. Einstein je znani utemeljitelj relativitetne teorije in si je pridobil kot pobudnik tega nazora svetovno ime med učenjaki. Šele v zadnjem času je dobil v svetovni javnosti nasprotnika, ki skuša omajati to, kar je on proglasil za sveto in nedotakljivo.

Temu nasprotniku je ime Miller in je profesor na neki ameriki visoki šoli. Po poklicu je seveda matematik in fizik. Miller skuša ovreči Einsteinovo relativitetno teorijo s svojo trditvijo o brzini svetlobnih valov. Podlaga Einsteinovi teoriji so dali poskusi učenjaka Michelsona, ki je ugotovil, da se brzina svetlobnih valov ne izpreminja in je torej vedno enaka. Američan Miller pa razlaga to stvar drugače. On pravi, da je brzina svetlobnih valov podvržena menam in da se ni mogoče zanesti nanjo. Če bi bilo to resnično, bi seveda padla vsa Einsteinova teorija in z njo ne bi bil poražen samo Einstein, ampak tudi heidelberški fizik Tomaschek, ki je še v zadnjem času dokazal s svojim elektrodinamičnim aparatom nespremenljivost te brzine. Tomaschkovi eksperimenti govorijo seveda v prilog Einsteinu, toda Miller kljub temu vztraja na svojem stališču in pravi, da so se morali pristaši relativitetne teorije neke v računih zmotiti. Diskusije o teh vprašanjih bodo v kratkem dokazale, kdo ima prav. Najbrže se je seveda zmotil Miller, ki si je v tem slučaju nakopal blamažo celega sveta. Ni namreč verjetno, da bi bil profesor Einstein proglasil svojo relativitetno teorijo za popolno, če ne bi bil preizkusil vseh dvomov in možnosti, ki govorijo proti njej.

Stomilijonska zapuščina za živali

Svoječasno so prinesli angleški listi vest, da je podarila madam Sarah Grove - Grady, zaana prijateljica živali, 100.000 funtov šterlingov raznim družbam za varstvo in oskrbo živali. 100 tisoč funtov, 30 milijonov dinarjev! Svoja ni, da bi rekli, majhna. Toda stvar gre še dalje.

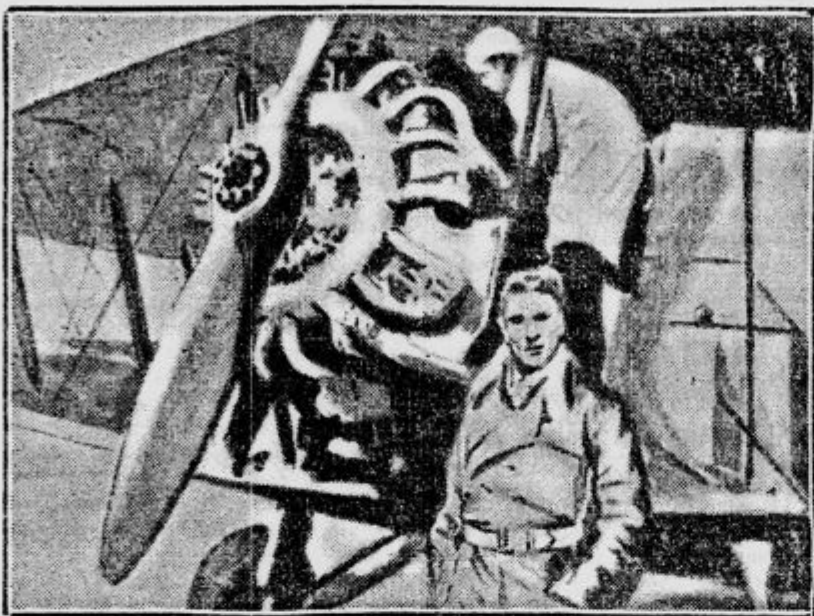
Velika dobrotnica četveronožnih kožušnikov in dvonožnih kralcev je nedavno umrla in prišla so notariji v spremstvu »žalujočih ostalih«, da od-

pro oporoko. Med splošno napetostjo se je izvršil slavnostni akt. Zle slutnje sorodnikov so se uresničile: pokojnica je tudi v oporoki določila dve tretlini svojega velikega premoženja, 400.000 funtov ali preko 100 milijonov dinarjev, za oskrbovanje bednih živali vseh vrst in vseh plemen, kar jih pozna širni naš svet. Plemenita ljubiteljica je vrhu tega v svoji oporoki izrecno določila, da naj upravitelji zapuščine poiščejo in kupijo čim večji otok — vseeno na katerem morju — kamor ne bodo imeli dostopa ne lovci ne ribiči. Na tem otoku naj bi

v miru in varnosti pred zlobno človeško roko rasla in se po mili volji množila i perjad i zverjad.

Le nekaj je velikodušna madam pozabila v svoji živaliljubni oporoki: za braniti močnejšim in krvoločnejšim živalim, da bi morale in uničevale slabotnejše in miroljubnejše svoje rojake in rojakinje. In bati se je, da se bo njen rajski otok — kakor ga je zanosno nazvala — prej ali slej izpremenil v živalski pekel. To je torej tisto, česar madam Sarah ni slutila, ko je pisala svojo oporoko...

Novo angleško letalo z orjaškim propelerjem

Angleži, ki pravkar reorganizirajo svoje letalstvo katerega bo prevzela velika družba, ki bo oskrbovala vse zračne proge v Angliji ter bo skrbela za prvovrstne zveze s kontinentom, so sestavili nov tip zrakoplova, ki bo lahko ostal deli časa v zraku, po potrebi celo več dni. V ta namen je bilo treba opremiti aeroplan s posebnimi parati, kakršne so pogrešali dosedanja zračni prtiči. Naša slika nam kaže tip novega letala, pri katerem sta najvažnejša orjaški propeler in orjaški motor. Angleži si obetajo od nove iznajdbe velike praktične koristi ter izdelujejo letala novega tipa »Jupiter« že v velikih množinah. Prepričani, da bodo s tem ogromno zaslužili.

Buren Viljemov god v Berlinu

V sredo je bil god bivšega nemškega cesarja Viljema. Na ta dan sta se pripravili v Berlinu obe nasprotni struji v današnji nemški javnosti na bučne demonstracije. Desničarski radikalci so hoteli demonstrirati proti republiki, pristaši današnje nemške državne barve pa so hoteli pokazati, da so zvesto na straži in da čuvajo to, kar jim je prinesla jesen leta 1918.

Dopoldanske ure so potekle v veliki nervoznosti. Oba tabora sta pričakovala, kje se bo pojavil prvi incident. Desničarski radikalci so postavili v jutranjih urah v bližini Brandenburških vrat jelko, na kateri je visel letak z voščili Viljemu II. Da ne bo zmešnjave, je policija drevo odstranila. Medtem pa so desničarji dogodek raznesli in so pozvali svoje pristaše, naj se udeležijo manifestacij za kaiserja. Organizirani somišljeniki so morali priti na shod. Tudi narodni socialisti so sklicali svoje zborovanje v Moabitu. Seveda niso izostali niti komunisti. Ti so napravili najbolj enostaven zbor, sklicali so namreč prostostno zborovanje pod milim nebom in so hoteli na njem razpravljati o škodljivosti za prežnane državne poglavarje. Vršila so se torej številna zborovanja. Zvečer, ko so ljudje zborovanje zapuščali, so republikanske stranke pozvale svoje pristaše, naj se nanotijo v zapadni del mesta, kjer bodo na Wittenberškem trgu demonstrirali za republiko.

Demonstracije so se tudi vršile, toda k sreči so potekle dovolj mirno in brez napovedanega prelivanja krvi. Značilen pa je ta dogodek za razliko v Nemčiji, glede katerih nam ni treba biti v dvomu. Nemčija še danes ni pozabila predavatelja svojega imperializma, sedanjega izgnanca v Doornu.

Zgodba o laškem petelinu

Petelin mlad po vrtu hodi, družino svojo moško vodi... da, da, prav tako je bilo s to zanimivo zgodbo, ki še nima konca, pa ga utegne dobiti.

Zajetna vdova Sora Antonija v vasi Marianelli onkraj Napulja ima prostoro dvorišče in v njem številno pisano družino cikb in čopk in putk. — samo petelin, poglavar te družine, je malomaren tepec, površen in brezbržen kakor kak star prevzitar. In tako se razume skoro na sebi, da je petelin sosednjega dvorišča, košat, nasilen in s kremplji kakor roparski vitez, dan za dnem skušal pognati se preko plotu ter povasovati pri putkah vdove Antonije Parkrat je bil že na plotu, toda Antonija ga je odgnala z metlo. Kdo bi vedel, zakaj. Pa menda le zato, ker bi vdo vica Antonija na svojem dvorišču raje videla mladega sosedu Petruccija kakor pa samo njegovega petelina.

Skratka, ko se je petelin oni dan zopet pognal preko plotu in se za kratek čas pridružil najlepši putki, je razdražena Antonija prihitela z metlo in začela petelina tako otepiti, da je perje kar frčalo. Sosed Petruccio je vse to videl in pozval sosedo Antonijo, naj njegovega petelina le kar pusti v miru. Pa ga je jezikavo zavrnila: »Za svoje kokaši imam lastnega petelina!«

Petruccio, srdit kakor volk, skoči po puško, pomeri in izproži... »Ubil me je!« je zavpila Antonija in se zgrudila... Nikogar aj bilo blizu... Petruccio je bliskovito odvrgl puško in pobegnil v Kampanjo... Toda Antonija se je kmalu prebudila od mrtvih in uvidela, da se ji ni skrivil las. Petruccijeva puška je bila nabasana zgolj s smrdnikom.

Novine, ki pripovedujejo to mično zgodbo, ne vedo povedati zaključka, izražajo pa nado, da se bo tragedija za-

ključila s pomirjevalno domačo pojedino, za katero bo ravno Petruccijev petelin kot edini krivec moral dati svoje drzno in grešno mlado življenje.

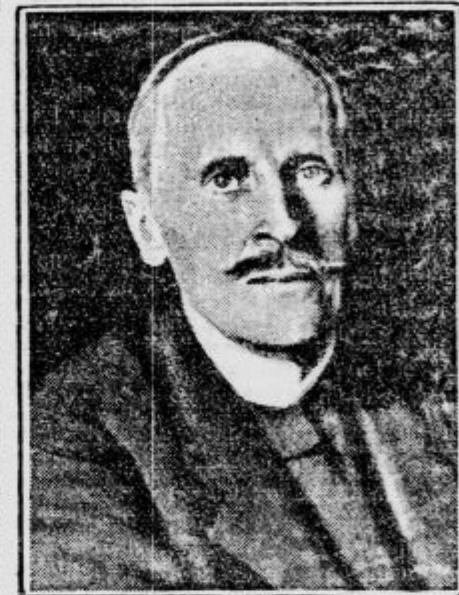
× Najnovejša statistika prebivalstva v Italiji. Po najnovejši statistiki, ki je bila sestavljena po naročilu Mussolinija, je imela kraljevina Italija dne 31. decembra 1925. 42.115.606 prebivalcev. Z ozirom na to je število prebivalcev v Italiji od zadnjega ljudskega štetja, ki se je vršilo l. 1921., narastlo za skoro 3 milijone. Najbolj obiljena je milanska pokrajina z 2 milijona 30 tisoč prebivalci, zatem rimska pokrajina z 1 milijonom 800 tisoč prebivalci, neapelska

pokrajina z 1 milijonom 538 tisoč prebivalci, turinska z 1 milijonom 300 tisoč prebivalci in videmska z 1 milijonom 29 tisoč prebivalci.

× Narasčanje prebivalstva na Japonskem. Zadnje ljudsko štetje na Japonskem je pokazalo, da japonski narod silno narasča. Vsako leto se število njegovih duš pomnoži za trideset milijonov ljudi. Narasčanje prebivalstva seveda ni samo ljudstvo v velje, temveč tudi v žalost, ker japonska država nima prostora za nove ljudi.

× Ameriške Benetke. Iz Newyorka poročajo, da je društvo hotelirjev v Floridi sklenilo sezidati v Miami mesto, ki bo stalo v vodi kakor Benetke.

1866 Romain Rolland 1926

Zadnji veliki apostol ljubezni in bratstva, ki ga je rodila Evropa, je bil Rus Lev Nikolaevič Tolstoj. Ko je leta 1910. umrl, je nastala za njim v življenju vrzel, ki je še danes neizpolnjena. Njegov evangelij je sicer imel mnore poslušalcev in gorečih vernikov, toda nobene ga moči, ki bi lahko prevzel važno vodstvo njegove občine po smrti modrega jasnopoljskega.

Vpliv Tolstojevih nauk je bil tako velik, da je vzbujal v posameznih deželah na kontinentu vsaj par učencev, ki so postali svojemu narodu to ali vsaj približno to, kar je bil Tolstoj ruskomu narodu, Evropi in celemu svetu. Norveška je imela takega apostola v osebi Björnsona, ki ni bil samo politik in pisatelj, temveč tudi mož, ki je obravnaval dnevna vprašanja življenja in jih presojal s širokim človečanskim pogledom.

Francija, dežela velike civilizacije, je dobila svojega Tolsteja v Romainu Rollandu. In ni čudno, če živi danes njen veliki sin v Švici ter ima v svetu več pristašev in somišljenikov ter bolj številno občino vernikov kakor v svoji lastni domovini. Romain Rolland je eden izmed tistih voditeljev človeštva, ki, kadar gledajo na skupnost, razmišljajo na to, kar razumemo občan pod pojmom domovine. Zani ne eksistirajo dežele, države, kontinenti, on vidi v človeštvu izključno človeštvo. Komur je to njegovo osnovno stališče napram vsem življenjskim pojavom znano, dobro razume, čemu pesnik, mislec in apostol visokih človečanskih idej živi danes na ozemlju nevalne republike Švice, katere prebivalstvo je sestavljeno iz več narodnosti in tudi v tem oziru najbolj odgovarja njegovi ideološki koncepciji.

Precej je pa tudi takih, ki ne vidijo v današnjem jublantu tega, kar je v resnici ter ga le površno presojajo. S stališča sodobne sebičnosti in divergentnosti nazorov je njihovo pojmovanje čisto razumljivo. Toda Romain Rolland stoji kiub temu — nad njihovo sodbo. Nič čudnega ni, če ga ljudje našega časa ne morejo popolnoma umeti. Kakor gora se dviga pojav Romaina Rollanda nad današnje človeštvo, kakor luč sije skozi redke špranje naše dobe na posameznike, toda njegov veliki optimizem, ki ne potvarja dejstev in je vedno na čistem sam s seboj in svojim bližnjim, nam je porok, da bodo ideje, katere oznanja enkrat zmazale. Takrat pa bodo vsi ljudje v enem samem taboru in ta tabor bo izgovarjal ime današnjega 60. letnika Romaina Rollanda s hvalčnostjo in spoštovanjem.

Današnji šestdesetletnik

Danes 29. januarja je 60 let (po Braun selvigovi slovesni zgodovini), odkar je zagledal luč sveta Romain Rolland, eden največjih živčih piscev na Francoskem. Spada med može, ki jih je tužina prej pravilno ocenila nego lastni rojaki. Vendar je dobil l. 1905. od žrške akademije »Femina« nagrado 5000 frankov, namenjeno idealističnemu in optimističnemu umotvoru. L. 1913. je bil predlagan Goncourtovcem v odlikovanje, a počastila ga je, kar je še več, Francoska Akademija z veliko slovesno nagrado (10.000 frankov) za mojstrovino »Jean - Christophe«. Še pred vojno je leposlovni list Cahiers du Centre posvetil celo številko današnjemu slavljencu in l. Bertaut je razpravljala l. 1912 o vzornem romancieru v knjigi »Romancieri novega stoletja«.

Kritik Rolland je impresionist, ker se je bilo treba svoj čas upirati okostelelemu Taine-ovemu ter Bruneti-rovemu dogmatizmu. V tej stroki nam je dal znamenit životopis Michelangela in Tolsteja. Osebito pa ga je mikala godba, o čemer pričajo spisi: Beethoven-

vo življenje. Zgodovina evropske opere pred Lullijem in Scarlattijem. Današnji glasbeniki. Nekdanji glasbeniki. Muzikalno potovanje v deželo prošlosti (1919). Kot gledališki ocenjevalec je obelodanil razpravo o ljudskem pozorišču, o estetiki novega gledališča. Razen tega je ustvaril več ideoloških in moralizirajočih iger. Ena skupina njih predločuje odlomke iz velike revolucije: Danton (1901), 14. julij Volkovi. V nadaljnjem ciklu so verske tragedije: Sv. Ludovik, Aert in Zmagoslavje razuma. Pozneje so nastali odrski umotvorji: Prišel bo čas (1903), Montespanka, Lili (1919) i. dr.

Glavne zasloge Rollandove in vrline pa so v romanu, kjer zastopa z Louisom Philippom humanitarni idealizem, kakršnega je med vseučiljskim narasčanjem širil sorbonski sociolog Durkheim. Romain Rolland išče predvsem zanimivih dušeslovnih slučajev in kot Paul Adam daje svojim osebam rad simboličen pomen. Odlični zastopnik idealističnega romana oživlja z epskim dihom zajete celote, ki jih prikazuje, tako da se Guilheauxova struja »dynamistov« čisto sklicuje nani kot na vzornika in pobudnika. Značilno je zani, da se je goreč za pravičnost, ob Brulatu, France-u, Pégnyju, Zoli in drugih v »stranki razumnikov« potegoval v prouli Dreyfusovi zadevi za obtoženca.

Ze omenjeni Jean - Christophe je zanimiva, izvirna dušeslovna biografija godbenika, za čudo bogatega z idejami, čustvi ter opazovanji. Pred nami se razvija vznosita zgodovina velike plemenite generacije v celi tetralogiji: Zora (1904), Jutro, Mladenič, Upor (1907). Drzno je bilo tako početje, a R. Rolland ga je spretno opravil. Imenitno se je posrečil osebito Kristofov pomenek z blagim Petrom Schulzejem. Drugi del zavzema junakovo življenje v Parizu: Sejem (1908), Antoinette, V hiši (1909). Tretji del govori o koncu njegovega potovanja: Prijateljice (1910), Goreči grm in Novi dan (1912). Zadnji (10.) snopč je poleg uvodnega morda najlepši: notranji viharji so se polegili. J. Christophe ne obsoja več družbe, vsem odpušča, celo prijateljem. V Italiji je našel krasotico, a sreča mu ni mila, zakaj plemenita Grazia umre, sam pa blagoslošno skuša osrečiti mlajši rod: prijateljevega sina oženj z Graziijno hčerko. In bela žena pride tudi ponj. »Oj veselja da izgineš v višnjem miru Boga, ki si si prizadeval, da bi mi služil svoj živi dan!« ... Gospod, ali nisi preveč nezadovoljen s svojim služabnikom: storil sem tako malo! Več nisem mogel. Boril sem se, trpel sem, blodil, kričal. Nai se oddahnem v tvojem očetovskem naročju. Nekoč se bom zopet rodil za nove boje.« In reka in burno morje sta pela z njim: »Pregrdi se boš. Počivaj.« To je umirjen finale simfonije, poln nade in vredine. »Gleda, ki si mi zibala razbolelo dušo, gleda, ki si mi jo učvrstila, umirila in oveselila — ti moja ljubav in moje vse — poljubiam ti čista usta, svoj obraz skrivam v tvojih medenih laseh, svoje razpaljene trepalnice pritiskam v melki dlan tvojih rok in prižet ob tvoje srce poslušam utiranje večnega življenja.«

Razen te obširne zbirke je R. Rolland objavil do vmi še nekaj romanov, n. pr. Colas Breugnon (1919), Zgodba svobodne vesti med vojno (1920) i. dr.

A. D.

Romain Rolland: Narodi in plemena (iz »Clerambaulta«.)

Kaj imam opraviti z vašimi narodi? Vi zahtevate od mene, da nekatere narode ljubim, druge pa sovražim. V vsakem narodu je najti odlične, zaničarne in srednjeverstne ljudi, le da so v posameznih narodih odlični in zaničarni ljudje redki, srednjeverstnih pa je cela množica. Jaz ne ljubim ali sovražim človeka radi tega, kar je on in ne radi tega, kar so drugi. In če bi bil v vsakem narodu samo en človek, katerega ljubim, bi zadoščalo, da ne bi obsojal naroda kot celote...

Govorite mi o borbah in o prirojeni mržnji plemen? Plemena so barve v prizmi življenja. Šele iz njihove skupne igre nastane luč. Gorje njemu, ki razbije to prizmo! Jaz nisem pripadnik nekega plemena, jaz sem lasti življenja, celokupnega življenja. Brate imam v vseh narodih, če so prijateljski ali neprijateljski. Tisti, ki mi stoji najbližje, niso vedno to, kar imenujete vi »rojaki«. Duševne družine so vedno raztresene po celem svetu. Privedimo jih skupaj! Naša naloga je uničiti kaotične narode ter na njih mesto postaviti harmonične skupine. Nič ne more preprečiti tega in celo preganjanja bodo iz splošnega trpljenja oblikovala ljubezen trpinčenih narodov.

Monumentalen, največji pomorski film iz bojev med Angleži in Španci ter s pomorskimi roparji se bo predvajal od nedelje dalje v »Elitnem Kinu Matica«

30

Kmalu potem je zapustil Sir Lucien Anglijo, toda zadnji teden,

— Menda v kitaiskem predmestju je odvrnil Sir Lucien, v Hiši

Gray ga je ostro pogledal, ko je začul Ritino ime, in vprašal:
— Kakšno nesporazumljenje?

Sava pri Jesenicah, 27. januarja 1926.
Franja Znidaršič, mati — Fanica por. Vrabec,
sestra, Mihael Vrabec, svak, S. Vrabec, vnuček.

Urejuje dr. Albert Kramer. Izdaja za Konzorcij «Jutra» Adolff Ribnikar. Za Narodno tiskarno dd, kot tiskarnarja Fran Jezeršek. Za inšeretni del je odgovoren Alojzij Novak. Vsi v Ljubljani.